

בינ"ו עמ"י עש"ו

קונטרס

מגיד דבריו ליעקב

שיחות מוסר על סדר פרשיות השבוע

כולל

דברי חיזוק והתעוררות

בענייני עבודת ה'

נסדר ונערך משיחות מוסר

שנאמרו במקהלות על ידי

הגאון הגדול

רבי יעקב חיים סופר שליט"א

ראש ישיבת 'כף החיים'

בצירוף חידו"ת על הפרשה

פרשת ואתחנן

ירושלים עיה"ק תובכ"א

תשע"ט לפ"ק

שיחות מוסר אלו הנדפסים כאן בס"ד, נסדרו ונערכו מתוך קלטות של שיחות מוסר שנמסרו בשנת תשמ"ה בירושלים ת"ו. ואם שגיתי, איתי תלין משוגתי. ובקשתינו שטוחה לפני המעיינים ה"ו, כי כל שגגה וטעות יתלו בחסרון דעת העורך, ואנא יעמידוני על טעותי.

בסוף החוברת מצורף מאמר על פרשת השבוע, ממאמרי רבינו שליט"א על התורה כת"י, אשר רואה אור לראשונה כאן בס"ד.

כל המעוניין לזכות את הרבים ולפתוח נקודת מכירה לחוברות אלו, בבית הכנסת / ישיבה / מקוה וכיו"ב, על ידי קופה [שיניחנה מליל שישי עד מוצ"ש מדי שבוע], ניתן לפנות למערכת ההפצה.

**לכל ענייני ההפצה יש לפנות בשעות בין
הסדרים, לפלאפון מספר 0527622629**

ניתן להשיג את החוברות בנקודות המכירה

©

כל הזכויות שמורות

אין לצלם להעתיק לשכפל וכל כיו"ב,
בלא רשות מפורשת בכתב מהמחבר
הערות והארות תיקונים יתקבלו בשמחה,
ובעז"ה יתוקנו במהדורה הבאה

להערות והארות
ניתן לפנות בשעות בין הסדרים
לפלאפון מספר 0548-542-164

פרשת ואתחנן

תפלה מלשון חיבור לבורא ית"ש / כח התפלה / תפלה
שתיקנו חז"ל והתפלה הפרטית / ארבעה תנאים לקבלת
התפלה / הכנה לתפלה לפני מלך / לנצל כל חלק
בתפלה / תפלה על הדורות הבאים / תפלה על רוחניות

מפתח העניינים

תפלה צריכה חיזוק תמיד / ואתחנן אל ה' בעת ההיא / לחזור ולבקש
ולהתפלל / 'תפלה' מלשון 'חיבור' לבורא ית"ש / התפלה איננה רק בשביל
לבקש מהקב"ה את החסר לנו / אי אפשר להשיג בעולם הזה מאומה בלא
תפלה / אפילו משה רבינו ע"ה לא בא אלא בכח ה'תפלה' / כח תפלתו של
משה רבינו ע"ה / 'התפלה היא מטה עוז ביד כל אדם' / 'בכל קוראינו אליו' /
הקב"ה שמח שדוחקים ומתפללים אליו / 'מבעה' זה האדם / מהותו של האדם
הוא להיות 'מבקש' מבוראו / ואני איש תפלה / הניסים והנפלאות שעשה
אלישי / שני סוגי תפלות / תפלה בציבור פעולתה נמשלת ל'חרב' / תפלה
פרטית של כל אדם / תפלה היא 'עבודת הלב' / ארבעה תנאים הנצרכים לקבלת
התפלה / תנאי ראשון - תפלה בתחנונים / תנאי שני - לבקש ממקור הרחמים /
תנאי שלישי - תפלה בזמן 'עת רצון' / תנאי רביעי - תפלה מבוררת / תפלת
יעקב 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו' / ביאור ה'אור החיים' הקדוש לכל התנאים
הללו בפסוק 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמור' / מדברים המעכבים את התפלה
הוא עוון 'גזל' / טעם שנבקע פסוק ה' שפתי תפתח' קודם תפלת העמידה /
הכנה לתפלה / בתפלה מתעוררות כל ה'מחשבות' וה'חשבונות' / עצת ה'יצר'
שלא יכוין האדם גם בחצי השני של התפלה / תפלה אחת בכוונה מעלה כל
התפלות שהיו ללא כוונה / צירוף מכמה תפלות עד שעולה לתפלה אחת שלמה
בכוונה מועיל לכל התפלות / הזכות להתפלל לפני בורא עולם / טענת ה'יצר'
לאדם שאינו ראוי לבקש מהבורא ית"ש / מחשבות כאלו לא באות לאדם בשעת
'אכילה'.. / כאשר אדם רוצה לעשות תשובה מעורר בו ה'יצר' גודל רשעותו כדי

שלא ישוב בתשובה / הקב"ה חפץ בתשובתינו ואוהב אותנו אהבה עצומה / תפלה לא רק על ה'הווה' אלא על ה'עתיד' / התפלה ב'ברכות התורה' על כמה דורות אחריו / תפלתו של אברהם אבינו על יהושע / 'שוא תשועת אדם' / 'רבות מוחשבות בלב איש - ועצת ה' היא תקום' / לסיים כל תפלה 'הטוב בעיניך עשה' / ה'רועה' שהתפלל שבכל מזה שיגע יהפך ל'זהב'.. / תפלה על 'רוחניות' / תפלה על 'רוחניות' מתקבלת ונענית / הכנה לקראת חודש אלול

מפתח חידו"ת

- א. בענין כוחה של תפילה ..... לג
ב. בענין תפילה בכוונה מאריכה ימים ..... לג
ג. בענין תפילה אחת בכוונה מעלה ומתקנת כל התפילות ..... לח

הלימוד בחוברת זו מוקדש לעילוי נשמות

מסעודה בת חסיבה	אליהו מאיר בן סימני	יפה בת עליה
שמעון בן עליה	יוסף בן אסתר	פיבי בת חסיבה
מסעוד בן אסתר	סימני בת חנה	מרגלית בת סימני

תנצב"ה

ניתן להקדיש את הוצאות
הדפסת החוברות השבועיות
בפלאפון מספר 0527628840

ניתן להשיג את החוברות
מתחילת השבוע בשולחנות ההפצה
של י. בלוי בבתי הכנסת

נשמח מאוד לקבל כל הערה והארה
הוספות וטעויות הדפוס וכיו"ב
ולחוספה לרשימת התפוצה
במייל: 8542164@gmail.com

תפלה מלשון חיבור לבורא ית"ש / כח התפלה / תפלה
שתיקנו חז"ל והתפלה הפרטית / ארבעה תנאים
לקבלת התפלה / הכנה לתפלה לפני מלך / לנצל כל
חלק בתפלה / תפלה על הדורות הבאים / תפלה על
רוחניות

תפלה צריכה חיזוק תמיד

בעזרת ה' יתברך, נראה היום לדבר קצת מענייני הפרשה, על דברים
הצריכים חיזוק תמיד בכל כוחו (ברכות לב: ורש"י שם), ענין
ה'תפלה', דברים ידועים ומפורסמים, אבל העיקר לחזור ולשנן אותם
(כדברי הרמח"ל בהקדמה למסילת ישרים). 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר,
ה' אלהים אתה החילות להראות את עבדך ואת ידך החזקה, אשר מי
אל בשמים ובארץ אשר יעשה כמעשיך וכגבורותיך' (דברים ג כג-כד).

'ואתחנן אל ה' בעת ההיא'

הפרשה פותחת בתפלתו של משה רבינו ע"ה, 'ואתחנן אל ה' בעת
ההיא', אומר התרגום "וצליתי קדם ה'", 'ואתחנן' פירוש
הדברים 'התפללתי', ורבותינו דרשו (דברים רבה סוף פרשת וזאת הברכה),
ואתחנן, בגימטריא תקט"ו, חמש מאות וחמש עשרה, ללמד שמושה
רבינו ע"ה הפציר והתפלל 515 תפלות כדי לזכות להכנס לארץ ישראל.

לחזור ולבקש ולהתפלל

לא פעם ולא פעמיים, לא עשר ולא מאה, אלא חמש מאות וחמש
עשרה תפלות! ללמודך, שצריך לחזור ולהתפלל ולבקש. יש בני
אדם, נמצאים בצרה וכו', (על הכל צריכים תפלה), אומרים לו 'תתפלל',
אומר לך, 'התפללתי כבר, ולא נענתי'. וכי בתפלה אחת כבר תקובל

תפלתך? יש דברים שאפילו תפלה אחת כבר מועילה להם, אבל יש דברים שצריכים להתפלל עליהם במשך שנים (כמו שאמרו במדרש שמואל פרשה ד), לבקש ולחזור ולבקש, עד שהקב"ה יקבל את התפלה. ויותר מזה, מבואר במדרש, שאלמלא שהקב"ה אמר לו למשה רבינו ע"ה 'די, מספיק!', הוא היה מומשיך להתפלל עוד אלף תפלות! כי זה 'סוד התפלה', לחזור ולבקש עוד הפעם ועוד הפעם*. כל תפלה מתקבלת. (אמר לי אחד, 'מה טעם יש בתפלה ובבקשה שלי, כל תפלה שאני אתפלל, היא נתקע בתקרה...! כך הוא חושב, אמרתי לו, 'תתפלל ברחוב... שם אין שום תקרה, וכך תגיע התפלה שלך עד כסא הכבוד...! זה כמובן בדרך 'צחות' בדרך 'דחיה' בעלמא. כי אין תפלה שלא מתקבלת ופועלת).

'תפלה' מלשון 'חיבור' לבורא ית"ש

וכשמדברים על ענין ה'תפלה', צריכים להקדים, מה הפירוש של המילה 'תפלה'? ביארו רבותינו הקדמונים (ע' מגיד תעלומה ברכות ז. שם משמואל פרשת נח דע"ח ע"א) ש'תפלה' זה מלשון 'נפתולי אלהים נפתלת' (בראשית ל ח), מפרש רש"י (שם) 'נתחברתי'. הענין של 'תפלה' זה 'התחברות', זה 'קשר' עם השי"ת.

מעלת ישוב ארץ ישראל

א.

ובשבילנו יש כאן מוסר גדול לדעת את מעלת ארץ ישראל. אנחנו גרים כאן בארץ ישראל בלי שום 'תפלה'. (ויש בדיוק להיפך, יכול להתפלל תקט"ו תפלות בשביל לנסוע 'לשוויץ'.. זה מה שהוא מבקש...). מעלת מי שגר כאן ב'ארץ ישראל' שכולה קדושה וטהרה, אין לשער. רבותינו (סוף כתובות) הפליגו מאוד במעלה של ישיבת ארץ ישראל.

התפלה איננה רק בשביל לבקש מהקב"ה את החסר לנו
ישנה הבנה פשוטה שמורגלת אצל בני אדם, שרגילים לחשוב ש'תפלה'
 זה 'היכי תימצוי', 'דרך' ו'אופן' להשיג את מה שחסר לו. אם חסר
 לו, הוא מתפלל ומבקש מהקב"ה 'תן לי מה שאני צריך'. זה נכון, כי
 על כל דבר צריכים להתפלל. אבל ה'תפלה' זה לא 'דרך' ו'אמצעי'
 להשיג את מה שחסר לאדם. זה ה'פועל היוצא'. אבל עיקר הענין של
 'תפלה' הוא שהאדם יתקע בתוך לבבו 'אמונה פשוטה', שיש אחד יחיד
 ומיוחד ית"ש, שהוא עשה הכל, והוא עושה הכל, ומידו הכל ובידו הכל.
 שיתברר אצל האדם היטב 'כי ה' האלהים אין עוד מלבדו' (דברים ד לה).
והראיה, שהרי לו יצויר אדם שיש לו הכל ולא חסר לו מאומה. וכי
 הוא פטור מלהתפלל?! כולנו חייבים בתפלה. בין אם יש לנו,
 ובין אם אין לנו, צריכים להתפלל. כי יסוד התפלה הוא להשריש
 בתוכינו שהכל מאיתו ית"ש. כיון שכאן ב'עולם הזה', האדם חושב
 שהוא 'עושה', הוא ה'מאן דאמר', הוא ה'מכריח', הוא ה'פועל' והוא
 ה'יוצר' והוא ה'מקבל'. כי 'עולם' הוא - כמו שדרשו הדורשים (ע"פ
 תנחומא פרשת קדושים ס"ח, ע' פרי צדיק מאמר קדושת השבת פ"ז, ובס' ישראל
 קדושים אות י ס"ק טז וס"ק יח, בעש"ט פר' לך לך אות ג, בני יששכר מאמרי חודש
 תשרי מאמר ד דרוש א, ספר הזכות לחידושי הרי"ם פרשת שלח עמוד לה) - לשון
 'העולם'. נותנים לאדם את ההרגשה כביכול הוא עושה והוא פועל. ואת
 המהלך המוטעה הזה ה'תפלה' באה להפקיע, יש אחד יחיד ומיוחד
 הקב"ה ית"ש שהוא העושה את הכל.

וצריכים להתאחז ולהחזק בזה. לשתול אצלנו את האמונה הזו שאי
 אפשר להשיג כלום רק על ידי 'תפלה'. זה החובה המוטלת
 על כל אחד מאיתנו. זה הלימוד הגדול של הפרשה שלנו. רק על ידי
 תפלה אפשר להשיג ולקבל.

אי אפשר להשיג בעולם הזה מאומה בלא תפלה

המשיג מרן בעל ה'אור יחזקאל' זצ"ל, היה אומר (קובץ עניינים תשכ"ט עמוד לא), 'בעולם הזה, אי אפשר להשיג מאומה בלי תפלה. גם אדם גדול מאד'. רק על ידי תפלה אפשר לקבל. והוא הביא לזה הרבה ראיות. ראיה אחת מאברהם אבינו ע"ה, שהוא שלח את אליעזר שילך וימצא אשה לבנו ליצחק. ואליעזר שאל אותו, 'אולי לא תאבה האשה ללכת אחרי' (בראשית כד ה), אולי היא לא תרצה לבוא, היה צריך להגיד לו אברהם אבינו ע"ה, 'אל תדאג, יהיה בסדר, אני שהקנתי לקב"ה שמים וארץ (סוטה ד:), שכולם היו עובדי עבודה זרה, ואני ששתלתי אמונה בבריות להאמין בבורא ית"ש, ואני שהתנסיתי בעשר נסיונות שאדם לא התנסה בהם מעולם, ואני שקפצתי לכבשן האש על יחוד קדושת שמו יתברך, מסתמא הזכויות האלה יעמדו לך והאשה תסכים לבוא!'. אבל התורה אומרת שזה לא מה שענה לו אברהם, אלא ענה לו, שהוא יתפלל על זה! וכי אברהם אבינו ע"ה צריך להתפלל, והלא הוא גדוש בזכויות שאין כדוגמתו. אלא כמו שאמרנו, כי בלי תפלה לא יעזור שום דבר.

אפילו משה רבינו ע"ה לא בא אלא בכח ה'תפלה'

משה רבינו ע"ה היה יכול לומר, 'ריבונו של עולם, אני למדתי תורה את עם ישראל, ארבעים שנה הפקדתי את חיי בעבור כלל ישראל, זכות זו תעמוד לי להכנס לארץ ישראל!', הרי זו זכות גדולה עד מאד, 'מי לנו גדול ממשה רבינו ע"ה' (סוטה יג:), 'משה זכה וזיכה' (אבות פ"ה מ"ח), ועם כל זה, בשביל להשיג ולקבל משהו, צריך 'תפלה'. ולא תפלה אחת, אלא תקט"ו תפלות. "אמר רבי יוחנן, מכאן אתה למד שאין לבריה כלום אצל בוראו, שהרי משה רבן של כל הנביאים לא בא אלא בלשון תחנונים" (דברים רבה פר' ב סי' א).

כח תפלתו של משה רבינו ע"ה

וצריכים לדעת, שה'תפלה' של משה רבינו ע"ה, זה לא תפלה כמו שלנו, להבדיל. רבותינו במדרש (סוף פרשת וזאת הברכה) לימדו אותנו כי ה'תפלה' של משה רבינו ע"ה הייתה כמו 'חרב' בוקעת וחותכת, עד שהקב"ה אמר לו 'די!', והפסיק מלהתפלל. כי יש 'חשבונות שמים', יש 'גזירה' ו'שבועה', ולכן אי אפשר שיכנס לארץ ישראל.

'התפלה היא מטה עוז ביד כל אדם'

הכח של התפלה הוא כח עצום. וצריך לדעת את ה'כח' שיש לנו, ולא להזניח את ה'נשק' העצום הזה. לשון החזו"א באגרותיו (ח"א סי' ב): **"התפלה היא מטה עוז ביד כל אדם"**. זה ה'נשק' של כל אחד ואחד. לכל אחד יש לו את האפשרות הזאת לעמוד ולשטוח תפלה לפני הבורא: 'רחום וחנון עוזר לי!'. כמה שיבקש ויפציר - יקבל. **"כל המרבה בתפלה"** הרי זה **"נענה"**, כך לשון הירושלמי (תענית פ"ד ה"א). [א"ה: וראה עוד בדברי רבינו שליט"א בספר יחי יוסף (סי' ו). ע"ש].

'בכל קוראינו אליו'

ובהמשך הפרשה, אומר הפסוק: **'כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו, כה' אלהינו, בכל קוראנו אליו'** (דברים ד ז). ומפרש בתרגום אונקלוס (נפלא עד מאוד), **"ארי מאן עם רב"**, מי הוא עם גדול, **"דיליה אלה קריב ליה"**, שיש לו אלוה שהוא קרוב אליו **"לקבלא צלותיה בעידן עקתיה"**, לקבל תפלותיו בזמן צרה חלילה, **"כה' אלהנא"**,

כמו ה' אלהינו, "בכל עידן דאנחנא מצלן קדמוהי", בכל זמן שאנחנו עומדים ומתפללים, שומעים ומקבלים בשמים.

הקב"ה שימח שדוחקים ומתפללים אליו

הרשב"ם בביאורו על התורה, אין דרכו (בדרך כלל) לפרש את המקראות על פי 'מדרשים', אלא תמיד הוא מפרש על דרך הפשט (כידוע, זה העיקר אצלו בפירושו), אבל כאן (דברים ז יא) הוא לא יכל להתאפק מלהעתיק דברי המדרש על הפסוק הזה. "בשוחר טוב פרשת למנצח בנגינות (מזמור ד), אמר רבי זעירי, אדם יש לו בן בית", אדם שיש אצלו יהודי שתמיד רגיל לבקר אצלו, וכל פעם נכנס אצלו, וכשהוא נכנס הוא לא נכנס רק כדי להגיד 'שלום', אלא שהייה שיש בה הטבה, יושב ומשתהה, שיביאו לו לאכול ולשתות וכו', "פעם ראשונה", שיש לקראתו, אורח בא לביתו, "נכנס אצלו ומושיבו על המיטה", מכניס אותו ל'סלון' שלו, ומושיב אותו על מיטה מרופדת וכו', נותן לו את המקום הכי טוב בביתו.

אבל אם נכנס אצלו עוד הפעם, בפעם "שנייה" דופק אצלו, נכנס אומר לו: 'אתמול היה אירוח מצויין, באתי גם היום..', בעל הבית כבר לא יביא אותו ל'מיטה', למקום הטוב בביתו, אלא מושיב אותו "על הכסא", דרגה אחת פחות. בפעם ה"שלישית" שהוא מגיע אליו, כבר רואים את התחושה של בעל הבית על פניו, מושיב אותו "על הספסל", ספסל מעץ פשוט, אפילו לא 'כסא'. ואם למחרת בא אצלו עוד הפעם, "רביעית", דופק ורוצה להכנס לביתו, מבקש שעוד הפעם יפרנסו ויאכילו וישקו אותו.. "אומר כמה פלוני דוחק עלי ומטריחני". 'נודניק' כל יום בא.. כבר לא יכול לסבול אותו. כמה פעמים אפשר? (כך דרך בני אדם). (בפעם הבאה כשבעל הבית רק רואה אותו כשהוא מתקרב ובא, הוא מכין תשובה.. ברגע שהוא דופק בדלת, אומר לו 'אין כאן אף אחד בבית, תלך מכאן..').

"אבל הקב"ה, ית"ש, "כל ישראל דוחקין אותו בתפלה, והוא שומע ושמוח". ההיפך מדרך בני אדם. אצל הקב"ה זה לא לטורח הבקשה החוזרת ונשנית. אדרבא, 'שומע ושמוח' (וע"ע בדברי רבינו שליט"א בס' יחי יוסף דפ"ג ע"א). "לכך נאמר, מי כה' אלהינו, בכל קראינו אליו". ואחרי שיש לו כזו הבטחה שהקב"ה ית"ש 'שומע ושמוח', התפקיד המוטל עלינו לנצל את זה. לעמוד ולבקש ולהחתנן. זה 'מטה עוז'.

'מבעה' זה האדם

במשנה בתחילת מסכת בבא קמא, 'ארבעה אבות נזיקין, השור והבור והמבעה וההבער', ובגמרא (ג:) נחלקו אמוראים מה פירוש המילה והמושג 'מבעה', רב אומר 'מבעה' זה ה'אדם', שנאמר בישעיהו (כא יב) 'אם תבעיון בעי', דהיינו אם תבקשו, וזה 'אדם' שהוא 'מבקש'. זה כוונת המשנה 'המבעה', דהיינו 'אדם המזיק', שחייב לשלם על הנזק שהזיק. 'אדם מועד לעולם, בין שוגג בין מזיד, בין ער בין ישן' (ב"ק כו.), חייב לשלם על הנזק שנגרם ממנו. ושמואל מפרש 'מבעה' זה ה'שן'. שואלים, לפי רב שהוא מפרש את המשנה 'מבעה' זה 'אדם', מדוע התנא היה צריך לדבר ב'לשון חידות', 'מבעה' וצריך לחקור ולדרוש מה זה 'מבעה', אריכות בגמרא, ואומרים לך 'מבעה' זה אדם שהזיק, שיש ראייה מפסוק בישעיה וכו', מפני מה כל האריכות והסרבול הזה, היה לו לתנא לנקוט לשון קצרה וברורה 'אדם'. 'ארבעה אבות נזיקין השור והבור וההבער'.

מהותו של האדם הוא להיות 'מבקש' מבוראו

אלא - ביארו המפרשים (ראה מכתב מאליהו ח"ג עמוד סח) - שהתנא נקט את השם האמיתי של האדם, המציאות האמיתית של האדם,

'מבעה', שפירושו 'מבקש', כי זה ה'שם' של ה'מהות' וה'מציאות' של האדם, להיות מבקש ה'. לבקש מהשי"ת. 'בכל קוראנו אליו'. נמצא שהתנא לא נקט לשון 'חידות', אדרבא הוא בחר בשם ה'מפורש' והמדוקדק של ה'מהות' של האדם. מבקש ה'. לחזור ולבקש עוד הפעם ועוד הפעם.

ואני איש תפלה

דוד המלך ע"ה אומר 'ואני תפלה' (תהלים קט ד), מה הכוונה 'ואני תפלה', מבאר רבינו יונה בשערי תשובה (שער ג אות קמז ואות קעז), 'ואני תפלה' פירושו 'ואני איש תפלה', (זה לא שדוד המלך ע"ה חשב עצמו שהוא 'סידור'). אלא הכוונה 'ואני איש תפלה', שהוא מחובר לבוראו על ידי התפלה (ראה עוד מגיד דבריו ליעקב חלק כ פרשת פקודי תשע"ט עמוד כא הערה טו, ועוד שם חלק מ פרשת מסעי תשע"ט עמוד מ). כל מה שדוד המלך השיג רק על ידי 'תפלה'.

הניסים והנפלאות שעשה אלישע

בספר מלכים ב' (פרק ב והלאה) הכתובים מבארים בהרחבה ובהפלה את 'כל הגדולות אשר עשה אלישע' (מלכים ב ח ד), פרקים שלמים, פרק אחר פרק, לתאר את ה'פלאות' וה'ניסים' וה'נפלאות' שעשה אלישע הנביא, תלמידו של אליהו הנביא זכור לטוב, אומרת הגמרא (מגילה כו.) איך הוא עשה את כל ה'פלאות' הללו, איך הוא החיה את הבן של השונמית, "ואלישע דעבד - ברחמי הוא דעבד", הכל בא לו על ידי ה'תפלה'. [א"ה: וראה עוד בדברי רבינו שליט"א בקונטרס מגיד דבריו ליעקב ח"ג (פרשת תולדות תשע"ט, עמוד ח והלאה). ע"ש].

שני סוגי תפלות

וב'תפלה' יש שני סוגים ומהלכים. יש מהלך של ה'תפלה' שקבעו ותיקנו לנו רבותינו, 'תפלת שמונה עשרה' שלוש פעמים בכל יום, ויש תפלות פרטיות שהאדם צריך להוסיף מדיליה, לעמוד ולהתחנן ולבקש. הפסוק אומר, אצל יעקב אבינו ע"ה, על 'שכם', 'אשר לקחתי בחרבי ובקשתי' (בראשית מח כב), ומפרש התרגום אונקלוס, מה הכוונה 'בחרבי ובקשתי', **"בצלותי ובבעותי"**, בתפלה ובבקשה.

תפלה בציבור פעולתה נמשלת ל'חרב'

ולכאורה שניהם לשון 'תפלה', זה אותו דבר, מדוע מפרש שתי לשונות 'בצלותי ובבעותי'. וביארו בזה המפרשים - ה'משך חכמה' של בעל ה'אור שמח' (בראשית שם) ועוד (הנצי"ב בהרחב דבר בראשית שם, ובמרומי שדה תענית יב. וכ"ה בחידושי הגרי"ז סי' עט) - שבמהלך של 'תפלה' יש שני פרקים ושני מהלכים. הדבר הראשון, זה 'תפלת שמונה עשרה' שתיקנו לנו רבותינו, תפלה בציבור, זה בחינה של 'חרב', כי היא פועלת בצורה של 'חרב', זה חותך בוקע ועולה. כשאדם בא ומתפלל בציבור, נפעל כל מה שצריך לפעול, אפילו אם ח"ו לא כיון כדבעי, עם כל זה הרי התפלה שלו מצטרפת עם ה'ציבור', כיון שזה תפלה שתיקנו רבותינו, וזו תפלה בציבור, וזה פועל את הפעולה שלו.

ב. מעלת תפלה בציבור שמצרפת גם התפלה שהייתה בלא כוונה

מובא בספר הזהר הקדוש (ח"ב דרמ"ו ע"א, וע"ע תוס' חגיגה יג:), שמכל התפלות שכלל ישראל מתפללים, נעשה (כביכול) 'כתר' לה' יתברך. מלאכי השרת אוספים את כל התפלות כולם, ועושים מזה 'כתר' לבורא יתברך.

ותלמידו של הגאון מוילנא ע"ה (ראש הגבעה דף ה ע"א), ביאר לפי זה, שאם אדם מתפלל תפלה בציבור, אפילו אם חלילה באותו יום לא כיון כמו שצריך, היה הוא 'טרוד' ו'עייף' וכו', והתפלה הייתה בלי כוונה, עם כל זה יש מעלה ורווח

תפלה פרטית של כל אדם

אבל יש את החלק השני של ה'תפלה', והוא התפלה ה'פרטית', מה שהאדם מתפלל מדיליה, משלו ובלשונו, לפי צחות לשונו ודיבוריו, לא משנה באיזה שפה, רק שיהיה 'מעומקא דליבא'. וזה עיקר העיקרים, שלא ישכח האדם את החלק של ה'תפלה' הזו, להיות קשור עם ה' יתברך ולהתפלל אליו.

והתפלה הזו היא דומה ל'קשת', שהרי המהלך של ה'קשת' הוא, שכל כמה שאתה מותח יותר את ה'מיתר', ה'חץ' עף יותר למרחוק. אם אדם לא מושך חזק את ה'מיתר', ה'חץ' נופל מיד, (אחרי שני מטר או אפילו פחות). אבל אם מותח את ה'מיתר' בכל כוחו, ה'חץ' יכול לעוף למרחק גדול מאוד. זה הענין של 'תפלה פרטית', במהלך של 'קשת', התפלה מתקבלת ככל שיותר ימתח את ה'מיתר', כמה שיניח יותר 'לב' בתפלתו, כמה שזה יהיה בוקע ויוצא מעומקא דלבא, כך תתקבל ותפעל תפלתו יותר.

תפלה היא 'עבודת הלב'

כל 'תפלה' פועלת. אבל העיקר תלוי ב'לב'. 'איזו היא עבודה שבלב, הוי אומר זו תפלה' (תענית ב.), 'תפלה' זה 'עבודת הלב', זה לא

גדול בתפלתו. כיון שמי שראה פעם 'כתר' של מלך, יודע שב'כתר' יש בו הרבה 'חורים' שעושים בו, וזה עצמו מוסיף 'נוי' ו'יופי' ל'כתר', וממילא מי שהתפלה שלו הייתה שלא בכוונה, לוקחים את ה'תפלה' שלו שלא הייתה כל כך בכוונה, ואותה שמים בתור ה'חור' ב'כתר', וביחד עם שאר התפלות זה מצטרף ל'נוי' של ה'כתר'. אבל כל זה כאשר מתפלל בציבור, אבל כאשר מתפלל לבדו, נמצא שיש רק 'חור' בלבד..

'עבודת הפה', שהאדם בא 'מדבר' לפני ה', אלא העיקר זה ה'לב', שה'לב' יהיה מונח בתפלה. שיהיה 'פיו ולבו שווין'. זה עיקר העיקרים.

ארבעה תנאים הנצרכים לקבלת התפלה

ורבינו חיים בן עטר זצ"ל, ה'אור החיים' הקדוש כאן בפרשה (ג כג), מלמד אותנו ארבעה תנאים הנצרכים לקבלת התפלה. אם אדם רוצה שתפלתו תתקבל ותשמע באהבה וברצון, צריכים לזה "ארבעה תנאים הצריכין לקבלת תפלה". וכולם הרמזים בפסוק 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר'.

תנאי ראשון - תפלה בתחנונים

התנאי הראשון, "אחד, שיתפלל כעני הדופק על הפתח, כדרך אומרו תחנונים ידבר רש" (משלי יח כג), שה'תפלה' תהיה בדרך 'תחנון' (שלחן ערוך או"ח סי' צח ס"ג), 'תחנונים ידבר רש', כמו 'רש', עני אביון, שאין לו מאומה, והוא בא לבקש שיעזרו לו, הרי שהוא מדבר בלב שבור ונדכא, בתחנונים ממש, מבקש שיעזרו לו, כך צריכה להיות ה'תפלה' של כל אחד ואחד מאיתנו. בדרך תחנונים, לא בדרך 'קבע', שהאדם 'מתרגל' להתפלל בלי שיהיה זה בתחנונים.

המשנה ברורה (סי' צח ביאור הלכה סעיף ג ד"ה יתפלל, ומשנ"ב שם סק"ט) וה'בן איש חי' בספרו עוד יוסף חי (פרשת משפטים אות א), מפלפלים הרבה אם אדם שמתפלל בדרך קבע ולא בדרך תחנונים, האם הוא יוצא ידי חובת תפלה או לא. יש דעות בפוסקים שאומרים שלא יצא ידי חובה בתפלה כזו, כי חסר לו ההרגשה והידיעה הזו שב'תחנונים ידבר רש', ונמצא שהתפלה שלו חסרה חלילה, ולא יוצא בה ידי חובה (וראה מה שהאריך בזה רבינו שליט"א בס' שם בצלאל סי' ז).

תנאי שני - לבקש ממקור הרחמים
התנאי השני, עוד תנאי נחוץ לקבלת התפלה, "שיבקש ממקור הרחמים".

תנאי שלישי - תפלה בזמן 'עת רצון'
התנאי השלישי, "זמן התפלה, כדרך אומרו ואני תפילתי לך ה' עת רצון" (תהלים סט יד), ישנם זמנים שהם 'עת רצון' והם מסוגלים לקבלת התפלה, שהתפלה בזמנים אלו יותר מתקבלת ויותר נשמעת. הרבה זמנים יש של 'עת רצון', בזוהר הקדוש (ח"ב דקע"ג ע"ב, ח"ג דמ"ט ע"א) אמרו שאחרי 'חצות לילה' הוא זמן של 'עת רצון'. [ועיין יבמות (ע"ב א') ורש"י שם, ובספר הצדיק רבי זונדל מסלאנט (דף קי"א) כתב "להתפלל להשי"ת על הכל וכו', ובפרט אחר חצות לילה הוא מסוגל מאוד להיות נענה" ע"ש]. בזמן 'חצות לילה' זה 'עת רצון' (זוה"ק ח"ג דמ"ה ע"א ודף רד ע"א), ולכן אדם שער בשעה הזו, יתפלל ויבקש, הקב"ה שומע יותר. גם בשעת 'אשמורת הבוקר' זה זמן של 'עת רצון', וכך גם בשעת 'פתיחת ההיכל' (זוה"ק פרשת ויקהל דף רו ע"א, וע"ע בס' ארץ החיים מע' ש אות תיח), ויש עוד הרבה זמנים כאלה, שבהם התפלה מסוגלת להתקבל יותר. [וכבר נתחבר מאמר "עת רצון" מהרב ריא"ז מרגליות ז"ל ונדפס בסוף ספר תומר דבורה (הוצאת אשכול) ושם פירט כל הזמנים שהם עת רצון, קרוב לעשרים זמנים, עש"ב].

תנאי רביעי - תפלה מבוררת
התנאי הרביעי, צריך "שתהיה תפלתו מפורשת, ולא תהיה סובלת פירוש בלתי הגון", כשאדם מתפלל צריך שהתפלה תהיה מדוקדקת

ומבוארת היטב, שלא יהיה אפשר לבאר אותה באופן אחר, שלשונו בתפלתו לא תסבול משמעות אחרת. "וכמעשה שהובא במדרש בההוא גוי וישראל וכו', וילדה בהמתו שלו גוי, ואנס ישראל להרכיבו על כתיפו וכו'", המעשה הידוע שהובא במדרש אסתר רבה (פר' ז סי' כד), על אותו אחד שהיה מהלך בדרך, ובחצי הדרך נעשה עיף, אמר 'ריבונו של עולם, תעזור לי, קשה לי ללכת כך, כבר לא יכול ללכת רגלי, אני צריך חמור', והנה עבר שם גוי, וה'אתון' שלו ילדה, שאל את אותו יהודי: 'להיכן אתה הולך?', אמר לו, 'אני הולך לעיר פלונית', אמר לו הגוי, 'גם אני הולך לעיר זו, בא תרים את החמור שנולד לי עכשיו, את ה'עייר' הזה, על הכתף שלך..', אמר היהודי, 'התפללתי על חמור, וקיבלתי חמור, אבל לא התפללתי מי ירכב על מי, ונמצא לבסוף שהוא רוכב עלי..'. כי גם אם התפלה נתקבלה, ישנם מקטרגים בשמים ש'מבארים' את התפלה אחרת, איך שהם רוצים..

תפלת יעקב 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו'

כך מצינו גם אצל יעקב אבינו ע"ה שהתפלל, 'הצילני נא מיד אחי מיד עשו' (בראשית לב יב), שואלים רבותינו בספר הזהר הקדוש (ח"א דקס"ט ע"א), מפני מה האריכות דברים הזו, וכי לא היה מספיק ליעקב אבינו להתפלל 'הצילני נא' והקב"ה יציל אותו, אלא, אם היה יעקב מבקש 'הצילני נא' סתמא, היה הקב"ה מציל אותו מ'דובים' ו'אריות' נחשים ועקרבים ושאר 'מזיקים', לכך הוצרך לפרש ולבקש 'מיד אחי', ומפני מה היה צריך להוסיף גם 'מיד עשו', הרי מספיק 'מיד אחי', אלא, לפעמים התואר 'אח' זה לאו דוקא על 'אח' שנולד גם הוא מבטן אמו, אלא גם 'דוד' נקרא 'אח', וגם חבר טוב נקרא 'אח', והיה הקב"ה מציל אותו מ'אחים' כאלה, לפיכך היה צריך להדגיש 'מיד עשו'. ומפני מה לא היה מספיק שיתפלל שיציל אותו הקב"ה מ'עשו' בלבד, 'הצילני נא

מעשו', אלא, שהיה ניתן לפרש על 'עשו' אחר, וכי רק 'עשו' אחד איכא בשוקא?! כך אומרים רבותינו בזהר הקדוש (שם). לכן צריך תפלה מפורשת ומדוקדקת היטב הדק. שעל ידי זה לא יכולים המקטרגים לעמוד בשמים ו'ללמוד פשטים' בתפלה שלו, שהכוונה שלו כך או כך, כי התפלה שלו כבר מפורשת היטב. [א"ה: וראה עוד דברי רבינו שליט"א בספר הדר יעקב ח"ו (סי' ט). ע"ש]. וזה לימוד מוסר בשבילנו, שאדם מתפלל, צריך לדעת 'איך' להתפלל.

ביאור ה'אור החיים' הקדוש לכל התנאים הללו בפסוק 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר'

ואת כל זה את כל זה מלמדת אותנו התורה משה רבינו ע"ה איך הוא עצמו התפלל לפי ארבעת התנאים הללו, 'ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמר', "והוא מה שנתכוין משה במאמרו כאן, ואתחנן, לשון תחנונים, זה כנגד תנאי ראשון", שהתפלה תהיה דרך תחנונים, 'ואתחנן' לשון תחינה, כשאדם בא לפני הקב"ה צריך להתחנן, צריך שיהיה 'רש', "אל ה'", שביקש ממקור הרחמים, זה כנגד תנאי שני", לבקש מהקב"ה ית"ש. "בעת ההיא, פירוש בעת הידועה לקבלת תפלה, שהיא עת רצון, כי מי יודע עת הרצון כמשה", הרי משה רבינו ע"ה 'כל רז לא אניס ליה', והוא ידע להתפלל בדיוק בזמנים של 'עת רצון', וזה מכוון כנגד התנאי השלישי לקבלת התפלה, שיהיה 'עת רצון'. מסיים ה'אור החיים' (שם בהמשך) "לאמר, פירוש, פרש אמריו כמצטרך, שלא יסבלו דבריו דבר בלתי הגון, זה כנגד תנאי רביעי". [א"ה: וראה דברי רבינו שליט"א בספר תורת יעקב (סי' קס). ע"ש].

מדברים המעכבים את התפלה הוא עון 'גזל'

ויש דברים המעכבים את התפלה, בספר חסידים (סי' תריב) מביא כמה דברים שמעכבים את התפלה, גם אם יתפלל כראוי. לדוגמא, 'גזל'. רבותינו אמרו במדרש (שמות רבה פר' כב סי' ג), שאם ידיו של אדם מלוכלכות בגזל, הרי זה עוצר ומעכב את התפלה ח"ו (וראה עוד בדברי רבינו שליט"א בספר תורת יעקב סי' רכג אות א, וסי' רכו סוף עמוד תשלו). לכן צריך לעשות תשובה לפני כן, ולהחזיר מזה שלקח. גזל לא נמחל אם השני לא מוותר ומוחל. וגדולי ישראל דקדקו ונזהרו בענייני ממונות עד קצה אחרון, עד 'פרוטת' אחרונה. כי זה כמו שאמרנו, אחד מהדברים שמעכב את התפלה רח"ל.

טעם שנקבע פסוק 'ה' שפתי תפתח' קודם תפלת העמידה

רבותינו תיקנו שקודם כל תפלת העמידה, פותחים בפסוק 'ה' שפתי תפתח, ופי' יגיד תהלתך' (תהלים נא יז), מזה הטעם שקבעו זאת

ג. על ידי שקרע את השטר ויתרו בשמים על התביעה

סיפר לי רב מופלג מרבני ירושלים, שהוא לפני כמה שנים נפגש עם אחד היהודים כאן בירושלים, ודיברו בניהם על איזה חכם בדור שלפנינו, אמר לו אותו יהודי, 'אתה יודע, אותו חכם לקח ממני כמה לירות בהלוואה, ונפטר לפני שהספיק לפרוע לי, והנה השטר של ההלוואה', והראה לו את השטר, אמר לו אותו גדול, 'הוא כבר נפטר, ואין לו יורשים, ואין מי שישלם לך את החוב הזה, בשביל מה אתה שומר את השטר, תקרע אותו ותמחל לו על ההלוואה הזו!', אמר לו, 'אתה צודק', וקרע את השטר הזה. סיפר לי אותו גדול, שהוא היה בעל המעשה, 'באותו לילה שהלכתי לישון, בא לי בחלום הלילה אותו חכם מהדור שעבר, והחזיק לי טובה, אמר לי, 'אני מודה לך שאתה גרמת לאותו אחד שימחל לי על החוב הזה, כי בשמים תבעו אותי 'למה לא שילמת', למרות שלא שילמתי כי לא הספקתי,

בנוסח התפלה קודם כל תחילת תפלה? דבר נורא מבאר הגאון ר' אל'ה לופיאן זצ"ל בספרו לב אליהו, על פי מעשה שהיה ברוסיה (מה שהוא זוכר), לפני כמאה שנה, כש'הצאר הרוסי' היה עדיין חי, (היה נבל רשע ועריץ שאין כדוגמתו), על כל דבר קטן שלא מצא חן בעיניו היה מוציא להריגה, 'חיי אדם' היו קלים אצלו יותר ממה שאדם הורג 'יתושים', מי שלא עשה מזה שרצה 'על המקום' היה גוזר עליו 'תליה'. ובאותו זמן היה יהודי, 'אדריכל' מפורסם, 'מהנדס' טוב, שהוא ניצח על מלאכת בניית 'גשר' על אחת הנהרות ב'רוסיה', היה מבצע עצום ומורכב, והוא השתדל והתאמץ עד שנבנה הגשר על הצד היותר טוב. נודע הדבר ל'צאר הרוסי', אמר, 'אני רוצה שיבוא היהודי הזה לפני, אני רוצה לתת לו 'מדליה' על ההשתדלות ההתאמצות שהשתדל בבניה של הגשר הזה!', ואותו יהודי הלך לפני 'הצאר הרוסי', וכשדפק בדלת, שמע את קולו של הצאר הרוסי 'להיכנס!', והוא ידע להיכן הוא נכנס, פחד פחדים, עוד רגע הוא יעמוד לפני הצאר הרוסי, ואם בטעות הוא יאמר 'מילה אחת' או איזה 'התנהגות' אחת שלא כהוגן, יכול מיד לגזור עליו 'תליה', ומרוב הפחד והאימה שהיה לו הוא נתאלם, הפחד גרם לו שהוא איבד את כח הדיבור שלו.

כך הייתה צריכה להיות ההרגשה שלנו, כשאדם בא לעמוד בתפלה לפני מלך מלכי המלכים, זה לא דבר פשוט, 'דע לפני מי אתה עומד', ולפני מי אתה מתפלל (לא מספיק שיש 'שלט' על ה'ארון קודש' 'דע לפני מי אתה עומד', צריך להכניס אותו לתוך הראש...). לכן תיקנו רבותינו בתחילת התפלה 'ה' שפתי תפתח', כי צריך האדם בשעה זו להיות באימה ובחרדה עד שכמעט לא יכול להוציא דיבור משפתיו, וכל זה צריך להקדים ולהתפלל, 'ה' שפתי תפתח - ופי יגיד תהלתך'.

נפטרתי, אבל החוב נשאר 'חוב', ואתה על ידי שגרמת שיקרע את השטר וימחל לי, זיכת אותי, כי ויתרו לי בשמים על התביעה הזו שהייתה כנגדו!.

הכנה לתפלה

ובלי הכנה מספקת לתפלה, 'צונח' ישר לתפלה, רואים את התוצאות, לדאבונינו. צריך לעבוד ולהכין את עצמינו כראוי לתפלה. שזה לא יהיה 'עבודת פה', (סיפר לי יהודי, בשעה שהוא מתפלל הוא מתבלבל, הוא אומר 'בונה ירושלים', ומסתפק אם זה 'בונה ירושלים' של התפלה, או של 'ברכת המזון'.. עומד תפלת העמידה, ומסיים ב'ברכת המזון'.. כנראה חשב על אכילה בשעת התפלה..). כך עומדים בתפלה לפני בורא עולם?! אוי ואבוי למי שכך נראית ה'תפלה' שלו! תפלה זה 'עבודת הלב'.

בתפלה מתעוררות כל ה'מחשבות' וה'חשבונות'

לפעמים רואים אדם מאריך בתפלה, חושבים שהוא מכין, אבל באמת הוא מתעכב כי יש לו הרבה מחשבות לחשוב, והזמן שכל המחשבות באות ומתעוררות זה בשעת התפלה.. מספרים על הגאון ר' לייבל'ה איגר זצ"ל, (היה גאון צדיק, אדמו"ר, איש אלהים קדוש ונורא, מי שרואה את התמונה שלו ומעיין בה היטב היטב, יתעורר לחזור בתשובה, היה איש קודש ממש, נכדו של רבי עקיבא איגר זצ"ל), שבעירו היה אחד שקיבל הלואה מגוי על סך אלף רובל, וקבעו תאריך לפרוע את ההלוואה עוד שנה. עברה השנה, הגיע זמן הפרעון, ואותו גוי לא בא לתבוע את הכסף. אחרי חודש מיום הפרעון, נכנס ספק בלבו של אותו יהודי, 'אולי הגוי שכח מההלוואה, ואם כן אני פטור מלשלם על ההלוואה', הלך לר' לייבל'ה איגר, אמר לו, 'אדוני הרב, כך וכך היה המעשה, אני קיבלתי הלוואה מאיזה גוי לפני שנה, ועברה השנה ועוד חודש ואותו גוי לא בא לבקש, וכנראה הוא שכח מההלוואה, האם אני פטור מלהחזיר לו, והאם זה כדאי לי, כי שמא יבוא אחר כך ויתבע את ההלוואה?', אמר לו הרב, 'אין לך מה לחשוש, הגוי לא מתפלל, וממילא אין לו זמן לחשוב' מי חייב לי כסף', ו'כמה כסף אני חייב', הוא בודאי לא יזכור, כי אין לו את

'תפלת העמידה', ובשעת תפלה אנשים עושים את כל ה'עסקים' וה'חשבונות' שלהם. אבל עם כל זה אני אומר לך, שתפרע את החוב הזה משום קידוש ה'!', כמו שמצינו בירושלמי (בבא מציעא פ"ב ה"ה) על שמעון בן שטח שהחזיר את השרשרת על גבי החמור לאותו גוי. (הובא בספר מגדולי התורה והחסידות חלק יג עמוד קמא).

עצת ה'יצר' שלא יכוין האדם גם בחצי השני של התפלה
שמעתי מזקני חכמי ירושלים, שלפעמים ה'יצר' נכנס לאדם גם בתפלה כזו, באמצע התפלה הוא 'מתעורר', אומר, 'איזה תפלה זו שאני מתפלל, איך היא נראית.. הרי אני עומד לפני מלך!', ובעודו חושב ומהרהר ומצטער על זה, הוא ממשיך ומסיים את כל התפלה.. נמצא שחצי מהתפלה הייתה במחשבות שלו, וחצי השני של התפלה היה ב'חרטות'.. לא כך. חרטות תעשה ב'יודיו' הסמוך לתפלה. לא לחינם קבעו רבותינו 'יודיו' סמוך לתפלה. אבל בתפלה תתפלל כמו שצריך, ולא תפסיד גם את החלק השני של התפלה בגלל שהפסדת כבר את החלק הראשון.

'לחטוף' כל 'ברכה' בתפלת שמונה עשרה שיוכל לכוין בה כראוי
קבלה בידיו בשם הגאון מוילנא זצ"ל, וכך כותב רבינו ה'חפץ חיים' זצ"ל (שמירת הלשון בהקדמה ד"ה ושמעתי בשם גאון אחד), שצריך האדם לדעת, כי כל 'פירור' של 'מצוה' יקר עד למאד, כל ברכה של תפלה חשובה לאין קץ ולאין ערך, אי אפשר לשער גודל המעלה, ולכן מה שאתה יכול לחטוף - תחטוף, ולא תתייאש, ולא תסיח דעתך, לא תגיד 'אוי לי שהתפלה שלי כך, מחר אני אתפלל יותר טוב, בתפלת מנחה אתפלל בכוונה יותר'. ועל זה מביאים את הסיפור על אותה

רוכלת שהייתה עומדת בשוק, מוכרת 'בייגאלך' 'קעכים' לאנשים, ועבר גדוד של 'קוזקים' רשעים גמורים, והם קונים ב'ראיה בעלמא'.. לא צריך לשלם.. והיא התחילה לצעוק עליהם, 'תרחמו עלי, אני אלמנה, ואני עובדת על זה שעות רבות כדי להביא לחם לביתי!', אמרו לה, 'על מי את צועקת, על הקוזקים?! הרי הלב שלהם הוא 'לב אבן', לא יעזור לך כלום. העצה היחידה שיש לך, תעשי מה שהם עושים, הם חוטפים לך - תחטפי גם את!'. כך זה גם עם ה'יצר הרע'. אם הוא חטף לך 'ברכה' בתפלה - תחטוף כנגדו את הברכה השניה, וכן הלאה. לא לוותר על כלום. אפילו אם נזכר ב'עושה שלום', לכל הפחות יכוין גם שם. כי לכל דבר יש 'חשבון' ויש בזה 'רווח' גדול. ואסור לוותר ולהפקיר שום דבר! במקום שנוכרת, ממנו תתחיל לכוין ככל יכולתך.

תפלה אחת בכוונה מעלה כל התפלות שהיו ללא כוונה

לימדו אותנו הקדמונים (שערי אורה שער ב, הובא בהגהות חכמת מנוח ברכות ו: וע"ע 'יערות דבש ח"א דרוש ד') 'סוד גדול - וגם רבינו ה'פלא יועץ' (ערך כוונה) אומר את זה - שמחסדי ה' יתברך, שאם יש תפלה אחת הגונה, היא מעלה את כל התפלות הלא הגונות. אם אדם מתפלל כמו שצריך תפלה אחת, ממילא היא בוקעת ועולה ומגעת עד כסא הכבוד, ו'מייגו דוכי לנפשיה, זכי נמי לחבריה', נכנסים יחד איתה גם שאר התפלות שלא היו בכוונה כל כך.

צירוף מכמה תפלות עד שעולה לתפלה אחת שלמה בכוונה מועיל לכל

התפלות

מביא ה'פלא יועץ' (ערך כוונה) מדברי הקדמונים, שאפילו אם לא היה לו תפלה אחת בכוונה, אלא ברכה אחת בלבד, כיון בתפלה אחת

בברכת 'אתה חונן לאדם דעת', ובתפלה אחרת כיון בברכת 'שומע תפלה' וכו', עד שבסך הכל נעשה מכל הצירוף של כל הברכות של כל התפלות תפלה אחת הגונה מרישא ועד סיפא, היא כבר מתקנת ומכניסה יחד איתה את כל התפלות כולם. ומכאן ילמד האדם שלא לזלזל, כל מה שיכול לכיוון, יכוין. שישתדל בדבר הזה. [ובספר אמרי פינחס השלם (פרשת חיי שרה אות ל"ג דל"ז ע"ב) כתב שאפילו בתיבה אחת שאומר בכוונה יכול להעלות כל התפלות הריקות, ולפעמים תפילותיו יעלו על ידי אדם אחר, ע"ש. ורבינו הגדול זצ"ל בספר חתם סופר על התורה (פרשת שופטים דפ"ו סע"ב) כתב: "כתבו הספרים כשאדם מתפלל תפילה אחת בכוונה שלימה, אזי מתקבצין כל התפילות שלו שנדחו לחוץ, ועולים למעלה עם התפלה ההיא, ולא עוד אלא אפילו צדיק אחד שמתפלל פעם אחת בכוונה רצויה, אזי כל התפילות שלו ושל כל העולם שנדחו, כולם עולים עמו" עכ"ל].

הזכות להתפלל לפני בורא עולם

צריך להכיר במעלה של הזכות לעמוד לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה. לא להרגיש הרגשה של 'עול'. אדרבא, ההיפך. הזכרתי המעשה על בעל התניא, שהיה מאריך בתפלה כשעה, והיה אומר שהוא עדיין מקצר [א"ה: ראה דברי רבינו שליט"א בקונטרס מגיד דבריו ליעקב ח"ה (פרשת וישלח תשע"ט, עמוד טו בהערה), ועוד שם חלק כב (פרשת צו תשע"ט, עמוד ח הערה ד). ע"ש]. אצלינו אם ח"ו הש"ץ יאריך 'דקה אחת' יותר מדאי כבר יתלו אותו.. וכי הוא לא יודע את ההלכה הידועה 'טורח ציבור', וידפקו על השלחן ויעשו 'קולות' כדי שיזדרז.. צריכים לכון ולהתבונן בתפלה במה שאנחנו אומרים ומבקשים. הרי כל התפלה כולה

בקשת טובות לאדם, מרישא ועד סיפא. תחשוב מה אתה מוציא משפתיך. כל זה בתפלות שתיקנו לנו רבותינו, התפלה ב'ציבור'.

טענת ה'יצר' לאדם שאינו ראוי לבקש מהבורא ית"ש

אבל בתפלות הפרטיות של האדם, בהם יש יצר הרע מסוג אחר, אומר לו, 'איך אני יכול לעמוד ולבקש מלפני הקב"ה, הרי רק אתמול כך וכך עשיתי...!', ופתאום הוא נעשה בעל זכירה עצומה, זוכר את כל החטאים מיום עומדו על דעתו, (מיום שהיה ב'חדר' ולקח מהחבר שלו 'מחדד' ו'מוחק' ולא החזיר לו...), וטוען 'היאך אני יכול לעמוד ולהתפלל ולבקש מהקב"ה שיתן לי ויעזור לי ויושיע אותי? הרי אני מלא חטאים ופשעים מכף רגל ועד ראש! לא יתכן שאני יבוא לבקש מהקב"ה. קודם כל אני צריך להיות צדיק, ובעזרת ה' כשאני יזכה להיות צדיק חסיד ישר ונאמן, אני אעמוד בתפלה ואבקש מהקב"ה מה שאני צריך. במצב שלי היום זה לא מתאים...!'. להוי ידוע, זה מחשבת ה'יצר'.

מחשבות כאלו לא באות לאדם בשעת 'אכילה'..

מספרים סיפור נפלא על צדיק אחד, קוראים לו רבי מנחם מענדל מבאר זצ"ל (מתלמידי הבעל שם טוב הק'), שהוא סיפר מעשה שהיה איתו (הובא בס' שבחי הבעש"ט אות קטו), שיום אחד בשעת התפלה, בעודו באמצע התפלה, חלפה לו המחשבה הזו בראש, בדיוק את ההרגשה הזו שהזכרנו, 'מי אני ומה אני שאעמוד לפני בוראי ית"ש', ואבקש ממנו תן לי ותן לי, והרי אני באמת מלא בעוונות ובחטאים מכך רגל ועד ראש, לאין מספר ולאין תכלית', והמחשבה הזו כל כך העיקה והפריעה לו, עד שנעצר בתפלתו, לא היה יכול להמשיך, 'איך אני יכול לבקש מהקב"ה, תן לי חכמה בינה דעת, ותן לי רפואה, ותן לי ברכה,

ותן לי פרנסה, ואני לא נוהג כראוי, ואחרי כמה רגעים כשהתבונן במחשבה הזו, המשיך בתפלתו, אמר, 'חשבתי מחשבה שניה, למה מחשבות כאלה אף פעם לא באו לי בשעת האכילה?', אדם יושב ואוכל, לפניו מונחת צלחת, למה בשעה זו הוא לעולם לא יחשוב 'וכי ראוי אתה לשתות את המרק ולאכול את הבשר הזה? הרי אתה עשית כך וכך, וזה בודאי לא מגיע לך..'. הוא חושב את ההיפך הגמור, 'מגיע לי עוד צלחת..'. בשעת האכילה אין אצלו את כל המחשבות הללו. ללמדך שגם מחשבה כזו היא 'מחשבת היצר', שהוא מתחפש ומראה ומכניס לאדם את ההרגשה כאילו הוא 'צדיק'.. [וכתוב בספר מעשה איש ח"ו (דף פ"ד): "אמר רבינו הגדול בעל חזון איש זצ"ל, בדורות האחרונים הקב"ה מקשיב לתפילותינו אפילו כשאין כראוי, ואינו דורש כמו בדורות הקודמים" עכל"ק].

כאשר אדם רוצה לעשות תשובה מעורר בו ה'יצר' גודל רשעותו כדי שלא ישוב בתשובה

מתקרבים אנחנו לחודש אלול. וצריכים להתחזק בזה כמה שיותר. ומצוה ללמוד דברי רבינו יונה בתחילת ספרו יסוד התשובה, שאדם רוצה לעשות תשובה, "לא יבהילוהו רעיוניו", המחשבות שלו לא יפריעו לו ולא יבהילו אותו, "ולא יניחוהו לשונו" ולא יתנו לו לשוב בתשובה, "כי יבוש מחטאיו", יתבייש בחטאים שלו, "כי יחשוב איך אוכל להעזי פניו לשוב", איך אני יכול לעשות תשובה, "ואני חטאתי עויתי פשעתי, כזאת וכזאת עשיתי, עברתי ושניתי ושלשתי עד אין ספורות", זה בדוק ומנוסה, שבשעה שאדם בא לשוב בתשובה, פתאום האדם נזכר בכל החטאים שהוא עשה, ברגע אחד חוזר ומצטייר לו הכל. "ואיך אבוא עוד לפניו כבושת גנב כי ימצא", מרגיש שהוא כמו

גנב שתפסו אותו 'על חם' בשעת גניבה, שזו בושה וכלימה, "כי בושתי לעמוד לפניו, ואף איך ארמוס חצרו", איך אני יבוא ל'חצרותיו' לבית הכנסת להתפלל, "ואיך אשמור חוקיו", הרי כל כך הרשעתי. מלמד אותנו רבינו יונה, "אל יחשוב כן", אסור לחשוב כך, "כי המסית יושב כזכוב במפתחי הלב, מתחדש עליו בכל יום, צופה ומביט להכשילו, ומשים לבו לעצה הרעה הזאת", היא עצת היצר, שהוא מכנים לאדם את ה'אוש' הזה, והמחשבות הללו שאתה עברין ופושע ולא תקובל תפלתך וכו'.

הקב"ה חפץ בתשובתנו ואוהב אותנו אהבה עצומה מידתו של הבורא יתברך, שידו פשוטה לקבל שבים, ית"ש של מלך מלכי המלכים המנהג עולמו בחסד ובריותיו ברחמים. הקב"ה רוצה שנחזור בתשובה, ולא שאדם יכניס לעצמו את המחשבות הללו ויפטור את עצמו מלחזור בתשובה, חלילה. אדרבא, על הדבר הזה תתפלל ותשוב בתשובה. 'ריבונו של עולם, אני מכיר את עצמי, ויודע שאני לא בסדר, וכך וכך עשיתי, אבל אף על פי כן זכור כי עפר אנחנו!'. 'כי הוא ידע יצרנו', הקב"ה יודע עם מי יש לנו מלחמה. עם ה'יצר'. ועל הדבר הזה צריכים להתפלל בתחנונים, ועל ידי זה תשמע התפלה. הקב"ה אוהב את האדם יותר משהאדם אוהב את עצמו (שמירת הלשון שער הזכירה פ"ב, שם עולם ח"א פרק כג). וצריכים לנצל את זה. ולשוב בתשובה מעומקא דלבא. כי ה'תפלה' זה האפשרות להתקשר ולהתחבר עם הבורא יתברך.

תפלה לא רק על ה'הווה' אלא על ה'עתיד'
וצריך האדם להתפלל על הכל. צריך לדעת תפלה זה לא רק על ה'הווה', על מה שנחנך עכשיו, אלא גם על ה'עתיד', על כל דבר

ודבר, וצריך שהתפלה תהיה בתחנונים ובכוונה. במדרש תנחומא (פרשת מקץ סי' י) לימדו אותנו רבותינו, יתפלל האדם בצעירותו על זקנותו, שיהיו עיניו רואות, ויהיה פיו אוכל, ויהיו רגליו מהלכות. בשעה שהאדם צעיר בין עשרים לארבעים שנה, בשיא כוחו וגבורתו, הוא חושב שכמו שהוא גיבור עכשיו ורגליו נושאות אותו כהוגן, ועיניו רואות היטב, כך זה ימשך לנצח. לא בהכרח כלל. זקנים יוכיחו, וכי הזקנים בבחרותם לא היו גיבורים, והיום הם תשושים וחלופים?! לכן צריך להקדים תפלה מהיום על זקנותו. שיהיה 'חכם הרואה את הנולד' (תמיד לב), לראות הלאה.

התפלה ב'ברכות התורה' על כמה דורות אחריו

ובאמת כך זה בנוסח התפלה שאדם מבקש בבוקר ב'ברכות התורה', ונהיה אנחנו וצאצאינו, וצאצאי צאצאינו, הרי שאנו מתפללים על עצמינו, על צאצאינו, ועל צאצי צאצאינו, עוד כמה וכמה דורות הלאה, על כולם הוא מבקש שיהיו בני תורה. שיהיו 'יודעי שמך' ועוסקים בתורה. אדם לא חושב על הדברים הללו, (ולוואי ויחשוב רק על עצמו כראוי, לא על הדורות הבאים...), אבל רבותינו קבעו בנוסח התפלה שאדם יתפלל על עצמו ועל כל דורותיו הלאה.

תפלתו של אברהם אבינו על יהושע

וכך מצינו אצל אברהם אבינו ע"ה שכאשר הגיע בין 'בית אל' לבין 'העי', הוא התפלל, על יהושע. כאשר יהושע כשנכנס לארץ ישראל, ב'עי' הייתה המפלה שבה נהרגו 'כשלושים ושישה איש', כמו שהפסוק אומר בספר יהושע (ז, ה) 'ויכו מהם אנשי העי כשלושים ושישה איש', דרשו רבותינו (סנהדרין מד.) מה הפירוש 'כשלושים ושישה איש', וכי כל כך קשה לספור שלושים ושישה איש, הרי זה קל לספור כמות כזו, מדוע אומר הפסוק בכף הדמיון, 'כשלושים ושישה', אלא

שנהרג יאיר בן מנשה, שהיה שקול כרובה של סנהדרין. 'סנהדרין' שבעים איש, והוא היה יותר מחצי, דהיינו שלושים ושישה, שזה רובה של סנהדרין. הוא היה יחיד ומיוחד, וה'איכות' שלו חשובה כשלושים ושישה איש. ומוסיפה הגמרא (סנהדרין מד): ואומרת, שאלמלא אברהם אבינו ע"ה שהקדים תפלה והתפלל על יהושע, לא היה משתייר משונאיהם של ישראל אפילו שריד ופליט. ח"ו הייתה מפלה ניצחת לישראל. ובזכות אברהם אבינו ע"ה שהקדים תפלה, זה הועיל לנו. מאברהם אבינו ועד יהושע, כמה שנים עברו, תעשו חשבון, בערך 400 שנה, וכבר הוא התפלל עליהם.

'שוא תשועת אדם'

צריכים לחזור ולשנן, אין דרך אחרת. לא יעזור שום דבר. אל תסמוך על אחרים, רק על הקב"ה. 'שוא תשועת אדם' (תהלים ס ג), והראיה, שהרי האדם הרבה פעמים מאוכזב מעצמו, הוא סמך על עצמו וחשב שהוא יועיל לעצמו, והוא איכזב את עצמו. ומעתה הלא דברים קל וחומר, אם על עצמך אתה לא יכול לסמוך, על אחת כמה וכמה על החברים שלך. אל תתלה ואל תסמוך ש'פלוני' יעזור לך, אלא הכל תבקש מהקב"ה לבדו.

'רבות מחשבות בלב איש - ועצת ה' היא תקום'

הפסוק אומר, 'רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום' (משלי יט כא), אחד מרבותי היה רגיל תמיד לפרש את הפסוק הזה ההיפך ממה שאנחנו מפרשים. בדרך כלל אדם אומר את הפסוק הזה, כאשר הבקשות והמשאלות שלו לא התקיימו, הוא תכנן וציפה וחשב

לעשות משהו, אבל משום מה זה 'נתקע', לא עלה בידו, בשעה זו הוא נאנח אנחה גדולה ומרה, אומר, 'מה אפשר לעשות, רבות מחשבות בלב איש, ועצת ה' היא תקום!'. אבל הוא היה רגיל לפרש את זה במנגינה אחרת, במנגינה של שמחה, (לא במנגינה של 'איכה' ושל 'אנחה'), ברוך ה' ש'רבות מחשבות בלב איש', ורק 'עצת ה' היא תקום', היא שקמה. כי אם כל המחשבות של כל בני אדם היו מתקיימות, ה' ישמור מה היה יוצא... אלא הכל לסמוך על הקב"ה. וצריך 'לחיות' את זה.

לסיים כל תפלה 'הטוב בעיניך עשה'

צריכים לבקש מהקב"ה מה שאנחנו רוצים, אבל לבקש ש'הטוב בעיניך עשה', שיקיים את הדבר הראוי והרצוי בשבילם. לפעמים בני אדם מתפללים ומבקשים, ולבסוף כשמתקיימת בקשתם זה יכול להזיק להם. לכן בכל בקשה צריך לסיים: 'והטוב בעיניך עשה' (כמ"ש רבינו מנוח הובא בכסף משנה פ"ד מהל' תפלה הל' יט, וע"ע בס' ימצא חיים פאלאג'י סי' עג אות לו).

ה'רועה' שהתפלל שבכל מה שיגע יהפך ל'זהב'..

ויש על זה מוסר הקדמונים (הובא בס' עוד יוסף חי דרושים פרשת בהעלותך), ידוע ומפורסם, על אותו 'רועה' שכל ימיו היה בצער גדול, היה חי בעניות גדולה, כל חייו יש לו עסק עם עזים ועם תיישים. יום אחד אמר, 'ולואי אם היה אפשר שבקשה אחת שלי תתקיים, רק בקשה אחת יש לי, שבכל מה שהוא אגע הוא יתהפך להיות זהב!', ונשמעה תפלתו, וכל דבר שהוא נגע נעשה 'זהב', תפס גוש אבן, נעשה זהב, תפס 'עז' נעשה זהב. ובין לילה התעשר. מרוב עמל ויגיעה, נעשה רעב, רצה לאכול משהו, לקח את ה'כיכר לחם' ונהפכה לזהב, לקח את ה'מים' ונהפכו ל'זהב'.. גזר על עצמו 'מיתה משונה', מיתת רעב, כל מה שנוגע בו נעשה זהב, וכי יכול לאכול 'זהב'? התפלל אל ה', 'קח את הברכה

הזאת ממני, לא רוצה אותה, מוטב שאשאר רועה כל ימי ויהיה לי מה לאכול, מאשר שיקברו אותי עם הזהב...! כי צריך לדעת מה לבקש, ואיך לבקש.

תפלה על 'רוחניות'

ולבקש בתפלה, לא רק על 'גשמיות' אלא גם על 'רוחניות'. 'פתח לבנו בתורתך', שהלב יהיה פתוח לתורה, שיהיה 'לב חי', לא חלילה 'לב אבן' שיש הפרעות ועיכובים, העיקר זה ה'לב', 'רחמנא ליבא בעי', ותפלה זה 'עבודת הלב'. לבקש בקשות רוחניות, שיהיה נקי כמו שצריך, שיעשה מצוה כהלכה, שיהיה 'שבתי בבית ה' כל ימי חיי' (תהלים כז ד). [וראה מגיד דבריו ליעקב חלק ל (פרשת בחוקותי תשע"ט, עמוד ט הערה ג). ע"ש].

תפלה על 'רוחניות' מתקבלת ונענית

קבלה מהקדמונים - רבינו סעדיה גאון ז"ל (הובא בס' צוואה מחיים אות ח, ובספרו ימצא חיים סי' עג אות יב) ורבי יהודה החסיד ז"ל (ספר חסידים סי' קלא) - שכאשר אדם מבקש על דברים 'גשמיים', בשמים בודקים את ה'פנקס' של המבקש, האם מגיע לו שתתמלא בקשתו, או אולי עשה מעשים אשר לא יעשו ולא מגיע לו. כל זה בתפלה על דברים גשמיים. אבל כשעומד ומבקש ומתחנן על דברים רוחניים, על אהבת ה', יראת ה', שיהיה עבד נאמן לבוראו, כאן כבר לא פותחים את הפנקס, אלא בכל מצב שיהיה, בכל מדרגה, כיון שהוא לא מבקש לכבודו שלו, אלא לכבוד הבורא יתברך, הוא מבקש להיות עבד להשי"ת, לקיים תורה ומצוות כמו שצריך, התפלה שלו תתקבל. כך יש לנו הבטחה מרבותינו הקדמונים גדולי עולם. (וכ"ה בראב"ע דברים ד ז, וע"ע

מכתב מאלהו ח"ג עמוד רעז מהגרי"ס, ובדברי רבינו שליט"א בס' יחי יוסף סי' ו
עמוד פג).

הכנה לקראת חודש אלול

מתקרב אנו לימי הרצון, ימי חודש אלול, ששערי שמים פתוחים
לפנינו, שאדם ידע על מה לבוא ולבקש לפני השי"ת, לא
רק לבקש על עניינים גשמיים של 'פרנסה' ו'הצלחה' וכל שאר ענייני
'עולם הזה', צריך קצת להסיח דעת מזה, ולדעת לבקש על דברים יותר
נחוצים, תורה ותשובה ומצוות ומעשים טובים, ועל ידי זה התפלות
נשמעות. ה' יזכנו. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

חידו"ת לפרשת ואתחנן

א. בענין כוחה של תפילה

דברים (ג' כ"ג): "ואתחנן אל ה' בעת ההיא לאמור וגו' אעברה ואראה את הארץ הטובה אשר בעבר הירדן את ההר הטוב הזה והלבנון".

מדרש תנחומא (פרשת ואתחנן ס"ד): "ואתחנן אל ה', זה שאמר הכתוב כי עם בציון ישב בירושלים בכה לא תבכה חנון יחנך וגו' (ישעיה ל'), מה כתיב למעלה מן הענין ועריו נתתי לראובני וגו', לימד משה את באי עולם שלא יאמר אדם הואיל וחולי שלי מסוכן ועשה דייתיקי (שטר צוואה) וחילק כל אשר לו - לא יאמר הואיל שעשה דייתיקי לא יתפלל עוד, אלא יתפלל, שאין הקב"ה פוסל תפלת כל בריה, שהרי משה עשה דייתיקי שנאמר ועריו נתתי לראובני ולגדי, ויאיר בן מנשה לקח את חבל ארגב וגו', ולמכיר נתתי את הגלעד ואצוה אתכם בעת ההיא לאמר ה' אלהיכם נתן לכם את הארץ הזאת לרשתה, ואת יהושע צייתי בעת ההיא לאמר, הרי דייתיקי, שמא תאמר עמד לו משה ולא התפלל תלמוד לומר ואתחנן אל ה'".

ובתב רבי אברהם פריצול ז"ל, מגאוני איטליה לפני חמש מאות שנה, בפירושו למסכת לאבות (פ"ב מ"ג דף ל"א): "למען לא ידאג על תפילתו אם תהיה מקובלת אם לא, אמר אל תפחד מזה, כי מטבע מידותיו יתברך להיות חנון ורחום, וגם ארך אפיים להאריך [אפון], אף כי יהיה חייב בפורענות, רק רב חסד יותר מדאי, ונחם על הרעה אם הרעה מוכנת לבוא - בתפילתו בכוונה יעבירנה. ולמען לא תצטער מפחד כל אלה להיות מפחד על עוונותיך אם עשית אותם, אמר התנא אל תהיה רשע בפני עצמך, כי מי שמחזיק עצמו רשע, מרוחק הוא מן התשובה, ומתאש מן הסליחה, ולא יאמין בחייו ובטובה מאת ה', אבל מי שאינו מחזיק עצמו רשע, ומכין עצמו לתפילה ולמצוות, יחיה ויזכה ויאריך ימים עכ"ל".

ב. בענין תפילה בכוונה מאריכה ימים

זהר הקדוש ח"ג (דקכ"א ע"א): "זכאה הוא בר נש ידיע למפתי ליה (לקב"ה) ולמפלח למאריה ברעותא ובכוונה דלבא, ויי ליה למאן דאתי למפתי

למאריה בלבא רחיקא ולא ברעותא כמה דאת אמר ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולבם לא נכון עמו, הוא אומר אליך ה' נפשי אשא, ולא כל מילוי אלא בלבא רחיקא הא גרם עליה לאסתלקא מעלמא עד דלא מטון יומרי" וכו'.

ובתב הגאון רבי חיים פאלאג'י ז"ל בספרו כף החיים (סימן ט"ו סוף אות י') איתא בזהר הקדוש דמי שחושב בדברים אחרים בתוך תפילתו גורם לעצמו שימות בקצרות שנים בר מינן, ועיין בספר נוה שלום (סימן צ"ה אות ב', וריש סימן צ"ח), וכן נראה מסוגיא דברכות (כ"ח ב'), עיין שם.

ובספר חרדים (פ"ט, מ"ע מה"ת התלויות בלב ואפשר לקיימן בכל יום, אות י"ז): "ואם לא כיון בתפילתו לא יצא ידי חובתו, ועונשו גדול מאד כדכתב בספר הזהר ח"ב (דרס"ב ע"א) כד קריב קמי מאריה וצלי צלותיה ולא חייש על יקרא דמאריה טב ליה דלא איברי, וקב"ה אמר כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלח בימיו ואיהו גוזל אביו ואמו", וישעיה הנביא אמר (כ"ט י"ג) יען כי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כבדוני ולבם רחק ממני לכן הנני יוסיף להפליא את העם הזה הפלא ופלא ואבדה חכמת חכמיו ובינת נבוניו תסתתר, ומיירי במתפלל בלא כוונה כדפירש הרד"ק ז"ל שם, וזהו לשון נגש כדאמרו חז"ל הגשה לתפילה", ע"ש.

ולפי זה מובן היטב מדוע המתפלל בלא כוונה אינו מאריך ימים ח"ו, שהרי **החכמה תחיה** בעליה, וכשתאבד החכמה ותסתור הבינה (גימטריה חיים) - אז חיים מנין ודוק.

והגאון רבי חיים פאלאג'י ז"ל בספרו נפש חיים (מערכת ת' אות ל"ד) כתב: "אמרו בזהר הקדוש ח"ג (דר"ל ע"א ברע"מ) מינה הקב"ה למלאכי השרת מי שאין תוכו כברו בכל איבריו פנימיים וחצוניים לא יעול בהיכלא ע"ש, ומלבד סודן של דברים, מבואר גם לפי פשוטו דמי שאין לבו שלם בתפילתו ביראת ה', ובפרט אם חשב מחשבות זרות בתפילתו שאז לבו בל עמו הרי הוא אין תוכו כברו ונדחית תפילתו לחוץ, ואוי לנו מיום הדין ומיום התוכחה כי נעשו לנו התפילות כאשגרת לשון, ואין אנחנו מכוונים אפילו פירוש המילות ולפי פשוטן, האל ברחמיו ישמרנו ממה שאמר הנביא בפיו ובשפתיו כבדוני ולבו רחק ממני, ותהי יראתם אותי מצות אנשים מלומדה, ונזכה לעובדו בלבב שלם ויתן בלבנו אהבתו ויראתו ולא ידח

ממנו נדח כיר"א, ובמדרש שמות רבה (פכ"א ס"ג) אמרו כל מי שהוא עושה רצון המקום ומכווין את לבו בתפילה (הקב"ה) שומע לו בעולם הזה ובעולם בא"ע"ש. ובזה נמי יש להבין מדוע המתפלל בלא כוונת הלב עונשו כנ"ל רח"ל.

ועם האמור מובן אצלי מה שהובא בחיבורי ויחי יעקב (סימן נ"ו) שהקם בחצות ולומד ומקונן על חורבן הבית, זוכה לאריכות ימים ע"ש, שהרי קיימא לן שהעושה כן מובטח לו שיוכל להתפלל בכוונה בלא מחשבות זרות וכמו שכתב בספר ראשית חכמה (שער הקדושה פרק שביעי) עיין שם, דוק והבן.

ועכשיו ממש נדפס מחדש ספרו קול החיים (סימן ו' אות ע"ז דף קי"ז) וראיתי שם שכתב הגאון רבי חיים פאלאג'י ז"ל דהמאריך בתפילתו, **ומכוון בה**, זוכה לאריכות ימים ע"ש, והנה זה שהמאריך בתפילתו זוכה לאריכות ימים מבואר הוא בתלמוד ברכות (נ"ד ב'), אבל הא "דמכוון בה", לא נזכר שם, אבל ברור אצלי דהגאון רבי חיים פאלאג'י ז"ל שהוסיף דבר זה - לדברות ספר הזהר הקדוש דלעיל נתכווין, וכמו שביארנו בס"ד. [והרב המציין הי"ו בקול החיים שם (הערה ע"ז) לא עמד בזה עיין שם].

שוב מצאתי לו בספרו עיני כל חי ראש השנה (כ"ט א') שכתב: "רבותינו ז"ל בספר הזהר הקדוש אמרו כי מי שאינו מכוין בתפילתו אינו מאריך ימים, ולענין הטובה כמו שאמרו שם ובתלמוד דהמאריך בתפילה ומכוין בה מאריך ימים, והיינו טעמא כי כיון שהוא מאריך ומכוין בתפילה בשני הכלים במוח ובלב שהם חיות האדם זוכה לאריכות ימים" ודוק בלשונו היטב.

ועם דברות ספר הזהר הקדוש דלעיל שכל המתפלל בלא כוונה איסתלק מעלמא וכו' רח"ל כנ"ל, יצא הגאון רבי חיים פאלאג'י ז"ל בהקדמת ספרו עתרת החיים (ד"ה ע"א) לבאר הפסוק בספר תהלים (ק"ט ו') "ותפילתו תהיה לחטאה יהיו ימיו מועטים", דלכאורה יש להבין שקשה מה קללה היא זו ואיך שייך הא בהא, ולהאמור מובן, כיון שהתפילה היא סגולה שמארכת ימיו ושנותיו של אדם, אבל אם מתפלל באופן שבפיו ובשפתיו כבדני וליבו רחק ממני בלא כוונה, אזי מסתלק מעלמא עד לא מטו יומיו רח"ל וכדאמר הזהר הקדוש, לכן דבר גדול דיבר דוד המלך ע"ה, ואמר

תפילתו תהיה לחטאה [בלא כוונה], ובזה יהיו ימיו מעטים, ומרובה מידה טובה ממידת פורענות (סוטה י"א א'), דכשמתפלל תפילה בכוונה אזי יזכה בה לאורך ימים ושנות חיים ע"ש ודפח"ח. ועיין היטב בדברי הרד"ק ומצודת דוד תהלים שם.

ובספרו הכתוב לחיים (סוף מזמור מ"ב דנ"ט ע"ב) כתב הגאון רבי חיים פאלאג'י ז"ל לבאר קרא יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי תפילה לאל חיי, עם הדברים דלעיל, כלומר יומם יצוה לשון צוותא חדא דלבי דבוק עמו בתפילת שחרית ומנחה, וגם בלילה בתפילת ערבית שירו עמי דאני דבוק עם ה' אזי תפילה לאל וזהו חיי, דחיי תלויים בזה, דאם אני מתפלל ברעותא דליבא ולא בליבא רחיקא **אזכה לחיות חיי הקצובים ויותר** ע"ש, ודפח"ח.

ובספרו כף החיים (שם אות י"א) כתב הגאון רבי חיים פאלאג'י ז"ל: "ראשי תיבות של ח"י ברכות העמידה עולין סך אלף ושמונה מאות כמנין המלאכים המקבלים התפילה כך כתב הכלבו וביאר דבריו בספר אדמת יהודה (ד"ט ע"ב) ע"ש. ומי שחיסר אחת מהנה, או שלא אמרה כתיקונה או בכוונה רצויה, אותו המלאך אשר הכין עצמו לקבל תפילתו והיה מצפה מתי יבוא לידו, הנה הוא מקטרג עליו ותפילתו תהיה לחטאה. לכן יזהר שלא לאבד אפילו תיבה אחת. **וכשם שמשלים תפילתו זכה כך משלימין שנותיו בטוב ובנעימים**" ע"ש, ועיין לו גם בספרו נפש חיים (מערכת ת' אות י"ט) ע"ש.

והגאון בעל חיי אדם ז"ל בצוואתו בית אברהם (סימן י"א) כתב: "התפילה היא במקום קרבן, ולכן תזהרו להתפלל בנחת ולא במרוצה, דאם לא כן יאמר הקב"ה למה לי רוב זבחכם וגו' ובפרשכם כפיכם אעלים עיני, וכתיב הוגעתם ה' בדברכם, וכתיב נתנה עלי בקולה על כן שנאתיה, כי מחמת שאינו מתפלל כראוי, מעורר ח"ו השנאה למעלה וגורם רעה לנפשו, ולכן יתפלל בנחת שתהיה תפילתו תחנונים".

ומצאתי בספר מעבר יבך (חלק שפתי רננות ס"פ כ"ב) שכתב: "כי תפילה בלא כוונה, ומצוה שלא לשמה, מעוררים קטרוגא ח"ו" ע"ש. ודבריו ז"ל יובנו היטב עם דברות רבותינו בספר הזהר הקדוש ועם כל המובא לעיל ודוק.

"ובל תפילה שאינה בכוונה אינה תפילה" - לשון אדונינו הרמב"ם בהלכות תפילה (פ"ד הט"ו). ועיין בדבריו היקרים של רבינו בחיי ז"ל בביאורו לתורה (ר"פ תרומה). ובמדרש דברים רבה (פ"ח סימן א') אמרו: "כל המתפלל ומכוין את לבו בתפילה סימן טוב לו שנתקבלה תפילתו", ועיין ירושלמי ברכות (ס"פ ה'), ומדרש שמות רבה (פרשת פכ"א ס"ג) אמרו: "כל מי שעושה רצון המקום, ומכוין לבו בתפילתו - שומעין לו בעולם הזה ובעולם הבא", ועיין לגאון רבי חיים פאלאג'י ז"ל בספרו נפש חיים (מערכת ת' אות ל"ד).

ובספרו הכתוב לחיים (פרק ה' ד"ו ע"ב) כתב שמי שאינו מכוין בתפילותיו אינו זוכה להבין בתורה ע"ש, ועוד בספרו שם (פרק ס"ד דפ"ו ע"ב) כתב על ידי מה שאדם לומד ויגע בתורתו תפילתו נשמעת ע"ש, וזו לשון רז"ל בספר הזהר הקדוש ח"א (דר"ב ע"ב): "תנינן מאן דבעי דקב"ה יקבל צלותיה ישתדל באורייתא דאיהי עץ חיים וכדין תאוה באה, מאן תאוה דא הוא דרגא דכל צלותין דעלמא בידיה ועאיל לון קמי מלכא עלאה, כתיב הכא באה וכתוב התם בערב היא באה, ודא הוא תאוה באה, באה קמי מלכא עלאה לאשלמא רעותא דההוא בר נש", ועיין בספר הקדוש נפש החיים (ש"ד פכ"ו) עש"ב.

וראיתי לנכון להביא כאן דברות קדשו של אב"ד מקודש דעיר תהלה אר"ץ, הוא הגאון רבי אברהם ענתבי ז"ל בספרו היקר אהל ישרים (שער הדין דף ע"ב): "ועודו עומד בתפילה יוסיף חרדה על חרדתו ואימה ישית עליו ויזכור שהוא עומד לפני עלת כל העלות שהוא שורש לכל השורשים ובו עומד שורש נשמתו ויתבושש מלחשוב בדבר אחר אלא במה שהוא מדבר לפניו יתברך, דמאן דאתי לפתוי למאריה בליבא רחיקא גורם ח"ו לעצמו לאסתלקא מעלמא עד לא מטו יומיו, ועביד ח"ו קלנא בשכינתא וכו', והעיקר שתהא תפילתו של אדם לאוקימא שכינתא מעפרא השוכנת אתנו בגלות המר הזה, כדכתיב בכל צרתם לו צר כביכול, ובפשעינו שולחה אמנו זה כמה שנים, ועלן רמי חיובא לסעדה ולתומכה בתפילתנו, וכל זמן שאנחנו מתפללים וצועקים בעבור נפשנו ולא בעבור השכינה, אין אנחנו נענים ח"ו, כדכתיב והנה צעקת בני ישראל באה אלי דייקא, ואז וארד להצילו בעבור שכינתו, הא לאו הכי אינו מצילו", ועוד עיין שם, ועיין מה שכתב בזה רבינו הגדול אביר הרועים הגאון רבי חיים וולאז'ין זצ"ל בספר נפש החיים (שער ב') ואכמ"ל.

ואחתום בדברות קדשו של חד מתקיפי קמאי רבינו אליעזר מגרמייזא ז"ל בעל הרוקח שבספרו סודי רו"י ח"א (דל"ו סע"ב) כתב: "התפילה י"ח ברכות והמתפלל אותם בכוונה ינצל מגיהנם שהוא י' אלפים אמות, וח' מאות אמות של הקב"ה כמנין גיהנם אמה, וינצל מ"ח טריפות, ויכנס בעדן שהוא י"ח, מאות אלף שנה, עין לא ראתה אלהים זולתך".

ועוד שם (דע"ח ע"ב) כתב: "וכשמתפללים הצדיקים בכוונה, אז יוצאים י"ח מאות מלאכים ומקבלים התפילה, כמו שפייט רבינו אליעזר הקליר זצ"ל ויצאו אלף שמונה מאות ויקבלו תפילות מלכות באות, ויתנום בראש אלהי צבאות, וכו', וכנגד י"ח ברכות מזומנים - י"ח מאות מלאכים, לקבל מי שמתפלל בכוונה באהבת שמים", והדברים מופלאים זיע"א.

ובתוב בספר מעשה איש ח"ז (דף פ"ד): "אמר רבינו הגדול בעל חזון איש זצ"ל בדורות האחרונים הקב"ה מקשיב לתפילותינו אפילו כשאין כראוי, ואינו דורש כמו בדורות הקודמים" עכל"ק.

ג. תפילה אחת בכוונה מעלה ומתקנת כל התפילות

צריך אתה לדעת סוד נפלא שגילה לנו חד מן קמאי, הוא רבינו יוסף ג'יקטליא ז"ל בספרו המופלא שערי אורה (השער השני ד"ל ע"ב): "המידה הנקראת אל ח"י, היא כדמיון מצרף ומבחן לקבל התפילות מיד אדנ"י. ובהיכל זה עומדים כמה שומרים וכמה חיילות לבחון ולצרוף כל התפילות הנכנסות בהיכל אדנ"י, ובהיכל זה בודקים התפילות וצעקה ותחנונים. וכשהיחיד מתפלל, נכנסה תפילתו דרך היכל אדנ"י ובודקים אותה במקום הזה, ואם היא ראויה להיכנס דרך מידת אל ח"י, אז שומרי הפתחים מקבלים אותה תפילה ומכניסין אותה עד הגיעה לפני השי"ת".

ואם חס ושלום התפילה שאדם מתפלל אינה הגונה, קורין לאותה תפילה מלמעלה תפילה פסולה, וקורין כל דברי אותה תפילה פסילים. והכרוז קורא אל תיכנס אותה תפילה לפני השי"ת, והקול מכריז אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים, ומיד מוציאים אותה תפילה בנזיפה, ודוחין אותה לחוץ ואינה נכנסת וננעלים השערים בפניה, וזהו שאמר פנה אל תפילת הערע"ר, כי במקום זה פונים ובודקים כל תפילה

שאדם יחיד מתפלל ומערערים עליה. [א"ה יח"ס: השווה עם דברי הזהר הקדוש ח"א (דרל"ד ע"א) ודוק].

ואם תאמר נמצאו רוב התפילות שמתפלל היחיד נפסדות ונאבדות, כי אחת מני אלף לא יוכל להתכוון בתפילת יחיד בעניין שתהא ראויה להתקבל.

דע שאין הדבר כן, אלא כל אותן התפילות הפסולות, הנקראות פסילים, כשדוחין אותן לחוץ ואינן נכנסות, השי"ת נתן להם מקום להיכנס בו, שהשי"ת ברא רקיע ומסר עליו ממונים ושומרים, וכל אותן התפילות הפסולות הנדחות, מכניסין אותן באותו רקיע ועומדות שם, ואם חזר זה היחיד שהתפלל תפילות פסולות שעומדות בזה הרקיע החיצון, ועמד והתפלל תפילה אחת בכוונה גדולה ותפילתו זו הגונה ושלמה, אז אותה התפילה הכשרה מסתלקת והולכת ונכנסת באותו היכל החיצון שהתפילות הפסולות שהתפלל מקודם עומדות שם, ומוציאה משם כל אותן התפילות הפסולות שהתפלל, ועולות כולן עם אותה התפילה הכשרה שהתפלל, וכולן נכנסות עמה באגודה אחת לפני השי"ת, ונמצא שלא יפול דבר אחד מכל התפילות שהיחיד מתפלל.

ואם לא חזר האדם בתשובה, ולא התפלל תפילה בכוונה כהוגן, כל אותן התפילות הפסולות מוציאים אותן אל מחוץ למחנה למקום טמא, בהיות אותו האדם נמשך אחר הטומאה, ואז נועלים לפניו שערי תשובה", והובאו דברי הרב שערי אורה ז"ל בהגהות חכמת מנוח ברכות (ו' א') ע"ש.

עוד מצאתי לגאון רבינו יונתן אייבשיץ זצ"ל בספרו יערות דבש ח"א (דרוש ד') שכתב: "אשרי למי שמתפלל בדמיע ולב נשבר ונדכה, כי לא ישוב ריקם, ועל מה נבטח בגולה ומה יגן בעדנו, אם לא בתפילה ובקשה מקירות לב, או לנו אשר נאמר סכותה בענן לך מעבור תפילה, ומה הוא הענן - הוא אדים והבל שיש בו חטא היוצא מפי איש ואשה כל יום, וביחוד שיחה בטילה בבית הכנסת, ומכל שכן בעת תפילה, הכל הוא עולה בעב וענן ומונע לתפילה לעלות.

אך אם אדם מתפלל אחר כך בכוונה ובבכי ודמעה, מעלה כל התפילות מכמה שנים אשר סביב נקבצו לו, כי נשארו עומדים ברפיון מבלי עליה, וכעת על ידי תפילה זו הם עולים במעלה בית אל.

אבל המוציאים מפייהם ניבול פה שבועת שוא, ומסירת ממון של ישראל רח"ל, אין התפילה מתעכבת, כי אם תיכף הולך יהלך לסטרא אחרא רח"ל, וכאילו זבח לשעירים, ואם יבכה אחר כך וירבה בתפילה, קשה להציל בולעם, ועל זה נאמר ראיתי דמעת עשוקים ואין להם מנחם" עכ"ל"ק, והרבה יש ללמוד מדברי קדשו, יראה ויתבונן המעיין.

ורבינו גדול האחרונים בעל נודע ביהודה ז"ל בספרו היקר דרושי הצ"ח (דרוש כ"ד לשבת תשובה אות י"ט דל"ח ע"ב) כתב: "ועוד פעם אני מזהיר בזה להתפלל בבית הכנסת דוקא, ובמקום רינה של הציבור שם תהא תפילה, כי אף הגדול שבגדולים לא יתפאר שיהיו כל תפילותיו בכוונה, והנה מי שמתפלל בלי כוונה תפילתו הוה פסולי המוקדשין, ואם אחר כך מכוין בתפילה אחרת, הוא מעלה גם תפילה זו למעלה, אמנם שתקובל תפילה זו הפסולה, תוך הכשרות, הוא דוקא **אם היתה בבית הכנסת**, כי אומר אני שתפילה זו יש לה דין קרבן שנפסל במחשבה שאם עלה לא ירד, אמנם מבואר במשנה בזבחים (פ"ד א') דוקא שפסולו בקודש, שכל שפסולו בקודש הקודש מקבלו, וכל שאין פסולו בקודש אין הקודש מקבלו, ואז דוקא אם תפילתו **היתה בקודש דהיינו בבית הכנסת**, הקודש מקבלו", והוא דבר חדש שתפילה כהוגן מעלה שאר התפילות רק כאשר התפלל אותה בבית הכנסת ודוק היטב.

ובמסכת ברכות (ל"ב רע"ב): "אמר רבי אלעזר גדולה תפלה יותר מן הקרבנות, שנאמר למה לי רוב זבחים, וכתוב ובפרשכם כפיכם אעלים עיני מכם גם כי תרבו תפלה אינני שומע", ובפתח השער לספר תרומת הכרי (ד"ד ע"א) כתב: "כל תפילה שאיננה בכוונה אינה עולה למעלה וכו'", אמנם גם אם התפילה איננה בכוונה - אינה נדחית לגמרי אלא היא מונחת בקרן זוית, ואם אחר כך יתפלל בכוונה יש בו כח להעלות אף התפילה אשר היתה בלא כוונה, וזהו שאמר הכתוב גבי קרבנות למה לי רוב זבחים קטורת תועבה היא לי, אבל גבי תפילה לא אמר אלא אעלים עיני מכם, אבל אינו דוחה אותה רק מעלים עיניו עד אשר תוכשר ועדיין תוחלת יש בה, וזהו אשר כווננו רז"ל במאמרם שגדולה תפילה מהקרבנות. ממקרא הזה ונכון".

עוד דע כי כתב בספר מנוחה וקדושה (שער התפילה ח"א ס"ס כ' דף ע"ג): "אף שכתוב בספרים שאם אדם זוכה להתפלל תפילה אחת בכוונה רצויה

עולין עמה כל התפילות שהתפלל בלא כוונה עד הנה ונדחו - מסתברא שכך הוא אם התפלל כל תיבה בשלמות רק בחסרון כוונה והיא כמותה, אז תוכל לקבל חיות על ידי התפילה החיה, אכן אם התפילה חסרה אותיות והיא כמחוסר אברים, איך אפשר שימלא אבר החסר" ע"ש. [יצ"ב].

וזכורני שכתבו ז"ל שמחסד האל ומרוב חמלתו יתברך, שגם אם האדם לא התפלל תפילה אחת שלימה מראשה לסופה, אלא היתה ברכה אחת מתוך תפילת השמונה עשרה שכיון בה כראוי, וכן בתפילת שמונה עשרה אחרת כיון בברכה אחרת כראוי, אזי מלקטים ומצרפים מכל תפילותיו כל הברכות שכיון בהם כראוי, עד שנעשית תפילה אחת שלימה, והיא היא "התפילה הכשרה מסתלקת והולכת ונכנסת באותו היכל החיצון שהתפילות הפסולות שהתפלל מקודם עומדות שם, ומוציאה משם כל אותן התפילות הפסולות שהתפלל ועולות כולן עם אותה התפילה הכשרה שהתפלל, וכולן נכנסות עמה באגודה אחת לפני השי"ת", וזה מעוצם חנינותו וגודל רחמיו ואהבתו יתברך לעמו ישראל.

ובעת מצאתי בספר פלא יועץ (ערך כוונה) שכתב: "ויכוין לפחות כפעם בפעם באיזו ברכה, או באיזו תפילה, או אפילו באיזו תיבה ברצוא ושוב, או באיזו מצוה, שהכל עולה ומצטרף לחשבון, כי זה מרחמי וחסדי האל יתברך שמו, כמו שכתבו המקובלים שאם אדם יכוין ביום אחד בברכה אחת, ויום אחר בברכה אחרת, הקב"ה מצרפן עד שנעשה תפילה שלימה בכוונה, והיא העולה להיות עטרת תפארת בראש צדיק חי העולמים" עכ"ל.

אמנם הוא ז"ל לא כתב להדיא שאותה תפילה שהקב"ה ברחמיו צירפה מכל התפילות, היא מעלה גם שאר התפילות הפסולות, אבל חושבני כשנצטרף שתי ההקדמות הנ"ל דברי הרב שערי אורה עם דברי הרב פלא יועץ, יצא לנו כן, אחר שסוף סוף יש תפילה אחת שלימה בכוונה, היא היא תעלה שאר התפילות ודוק. [ואחר שכל הענין הוא מחסד האל וחמלתו וחנינותו עד בלי שיעור - אם כן לא שייך לומר כולו חידוש והבו דלא נוסף עלה, ודוק].

ועוד מצאתי עכשיו כתוב בספר אמרי פינחס השלם מהדורת תשס"ו (פרשת חיי שרה אות ל"ג דל"ז ע"ב): "לכאורה קשה למה מתפללים בכל יום אף שאין המוח צלול, ואין לו לב וחשק כלל, ומה מהני.

אך דזה נקרא כלים רקים, דאותיות נקראים כלים, וכל תפילה אף שהיא בלא לב, מכל מקום פועלת ואין הולכת לבטלה, וכשזוכה האדם פעם אחת להתפלל בכוונה כהוגן במחשבה טובה יש עליה לכל התפילות הריקות, ואפילו על ידי תיבה אחת שאומר האדם באמת להשי"ת יכולים לעלות כל התפילות הריקות, ומתמלאים כל הכלים הריקים, ואפילו על ידי אדם אחר לפעמים עולים ונתפשים בתפילתו עכ"ל וע"ש.

הרי שחידוש נפלא השמיענו, שאפילו תיבה אחת מתפילה הנאמרת באמת ובכוונה טובה, מועילה לו לאדם להעלות גם שאר תפילותיו הריקות והפסולות, ולא זו אף זו עוד חידוש מופלא השמיענו, שאפילו אם האדם עצמו עדיין לא התפלל תפילה הגונה וטובה שתעלה לו תפילותיו, מכל מקום יכולות תפילותיו להתעלות על ידי אדם אחר שהתפלל כהוגן, וזה בבחינת יבואו אילו ויכפרו על אילו ודוק היטב.

ועתה ראיתי שכתב כזאת רבינו הגדול ז"ל בספר חתם סופר על התורה (ס"פ שופטים דפ"ו סע"ב): "כתבו הספרים דכשאדם מתפלל תפילה אחת כוונה שלימה, אזי מתקבצין כל התפילות שלו שנדחו לחוץ, ועולים למעלה עם התפילה ההיא, ולא עוד אלא אפילו צדיק אחד שמתפלל פעם אחת בכוונה רצויה - אזי כל התפילות שלו, ושל כל העולם שנדחו, כולם עולים עמו" עכ"ל.

ובס"ד נ"ל טעמא דמילתא דגם תפילות הגונות דאדם אחר, יועילו להעלות תפילותיו הריקות, כי זה בבחינת "יבואו אלה ויכפרו על אלה", וכמו שלימדנו הרמח"ל ז"ל בספר תורה דיליה מסילת ישרים (ס"פ י"ג): "השרידים אשר בעם החפצים לזכות לקרבתו יתברך, ולזכות בזכותם לכל שאר ההמון הנתלה בם, להם מגיע לקיים משנת חסידים אשר לא יוכלו לקיים האחרים, הם הם סדרי הפרישות האלה כי בזה בחר ה', שכיון שאי אפשר לאומה שתהיה כולה שוה במעלה אחת, כי יש בעם מדרגות מדרגות איש לפי שכלו, הנה לפחות, יחידי סגולה ימצאו אשר יבינו את עצמם הכנה גמורה, ועל ידי המוכנים - יזכו גם הבלתי מוכנים, אל אהבתו יתברך והשראת שכירתו. וכענין שדרשו ז"ל בארבעה מינים שבלולב יבואו אלה ויכפרו על אלה", ועוד עיין במסילת ישרים שם (ס"פ ט"ו), ובס"ד הארכתי הרבה ביסוד זה בחיבורי שובי השולמית ח"ה (סימן ב') עיין שם וצרף לכאן ודוק. [ועיין גם בחיבורי שובי השולמית ח"ב (סימן ג') עיין שם].

וחושבני שיש למצוא אסמכתא וסעד ליסוד הנ"ל, מדברי רש"י ז"ל בפירושו לתורה בראשית (כ"א ו'): "כל השומע יצחק לי, ישמח עלי, ומדרש אגדה הרבה עקרות נפקדו עמה, הרבה חולים נתרפאו בו ביום, הרבה תפילות נענו עמה, ורב שחוק היה בעולם", הרי כשנענתה שרה הרבה תפילות נענו עמה, ויש לפרש כנ"ל ודוק.

עוד מצאתי כעת לשארי ראש הגולה הגאון רבינו יוסף חיים ז"ל בספרו בן איש חי על התורה (פרשת נשא עה"פ יאר ה' פניו דקס"ד סע"א) שכתב: "או יובן בס"ד על דרך שאמרו המתפלל בכוונה וקדושת המחשבה - **זוכה למשוך בתפילתו כמה תפילות נחשלות של אחרים**, וכיוצא בזה אמרו רז"ל נפקדה שרה נפקדו כמה עקרות עמה, נפקדה רבקה בתפילת יצחק נפקדו עמה כמה עקרות, כי הקב"ה שמע עם תפילת יצחק גם לתפילות אחרים שלא היו ראויים להתקבל מצד עצמם, ובזה פירשתי בס"ד לב חכם ישכיל פיהו שמתפלל, ועל שפתיו יוסיף לקח, תפילות של אתרים להעלותם למעלה, וזהו יחנך במשאלותיך שיתן לך חנינה למשוך ולעלות תפילות של אחרים גם כן, שנאמר חנוך יחנך לקול זעקת כפל לך ואחרים" עכל"ק.

והרי דבריו ז"ל כחידוש הנפלא הנ"ל, שלא רק האדם בתפילתו **שלו** כשהיא הגונה במחשבה נכונה וכו', מעלה תפילותיו האחרות שלא היו בכוונה וכו"ל, אלא גם אדם אחר המכוין היטב בתפילותיו ובקדושת המחשבה פועל שתפילתו זו מעלה תפילות נחשלות גם של **האחרים** ודוק היטב.

ומה שהביא הגאון רבינו יוסף חיים זצ"ל משם רז"ל - כן הוא במדרש בראשית רבה (פנ"ג ס"ח) גבי שרה ושם כתוב שבשעה שנפקדה שרה הרבה עקרות נפקדו והרבה סומים נתפתחו והרבה חרשים נתפקחו, והרבה שוטים נשתפו, ע"ש, וטפי היה לו להזכיר דברי רש"י ז"ל שהזכרתי ודוק. [ויש לעיין מנין לרש"י ז"ל דבר זה שכשנענתה שרה הרבה תפילות נענו עמה, כי זה לא נזכר במדרש רבה הנ"ל, וצ"ב].

אמנם מה שהביא בבן איש חי על תפילת יצחק שנפקדה רבקה ועמה כמה עקרות, נעלם ממני ולא מצאתי מקורו כעת, ועייין.

ומכל הדברים האמורים יראה הנלבב עוצם ושגב מעלת המתפלל בכוונה, וכמה צריך להתאמץ להתחזק ולהתעצם בדבר, ושלא ישאינו יצרו

הצר הצורך לומר ומה לך להתפלל אחר שאין אתה מכוון בתפילה, וכל תפילותיך הבל, ולא היא כי גם תיבה אחת בכוונה יקרה עד בלא שיעור וכוחה רם ונשא לפעול גדולות ונצורות כנ"ל.

כל שכן כשהאדם משתדל ומתאמץ לכוון היטב בתפילתו, ובודאי תתקיים בו הבטחת רז"ל "הבא לטהר מסייעין אותו, אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה", כלומר "מקדשין אותו המלאכים הקדושים מלמעלה" כדברי הריטב"א ז"ל יומא (ט"ל א'), ועיין בספר שערי זהר שם ודוק.

וגם מכאן שוב אנחנו למדים ורואים בעליל, חסד האל ב"ה ואהבתו וחמלתו העצומה ללא גבול ושיעור לבניו אהוביו, שעושה כל האופנים והדרכים שיתקבלו תפילות בניו לפניו, אשרינו ואשרי חלקינו, מי כמוכה באלים ה', הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו.